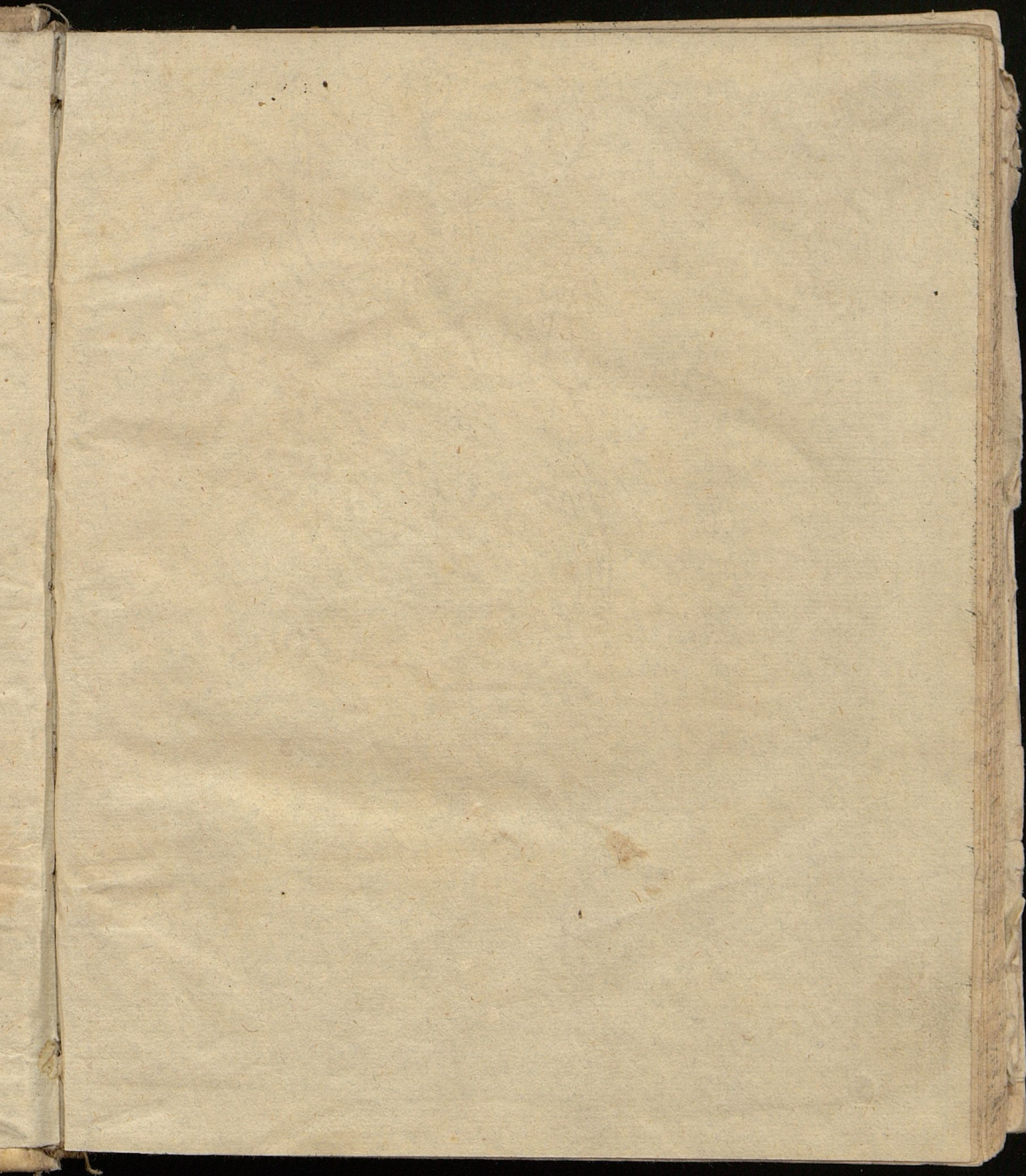

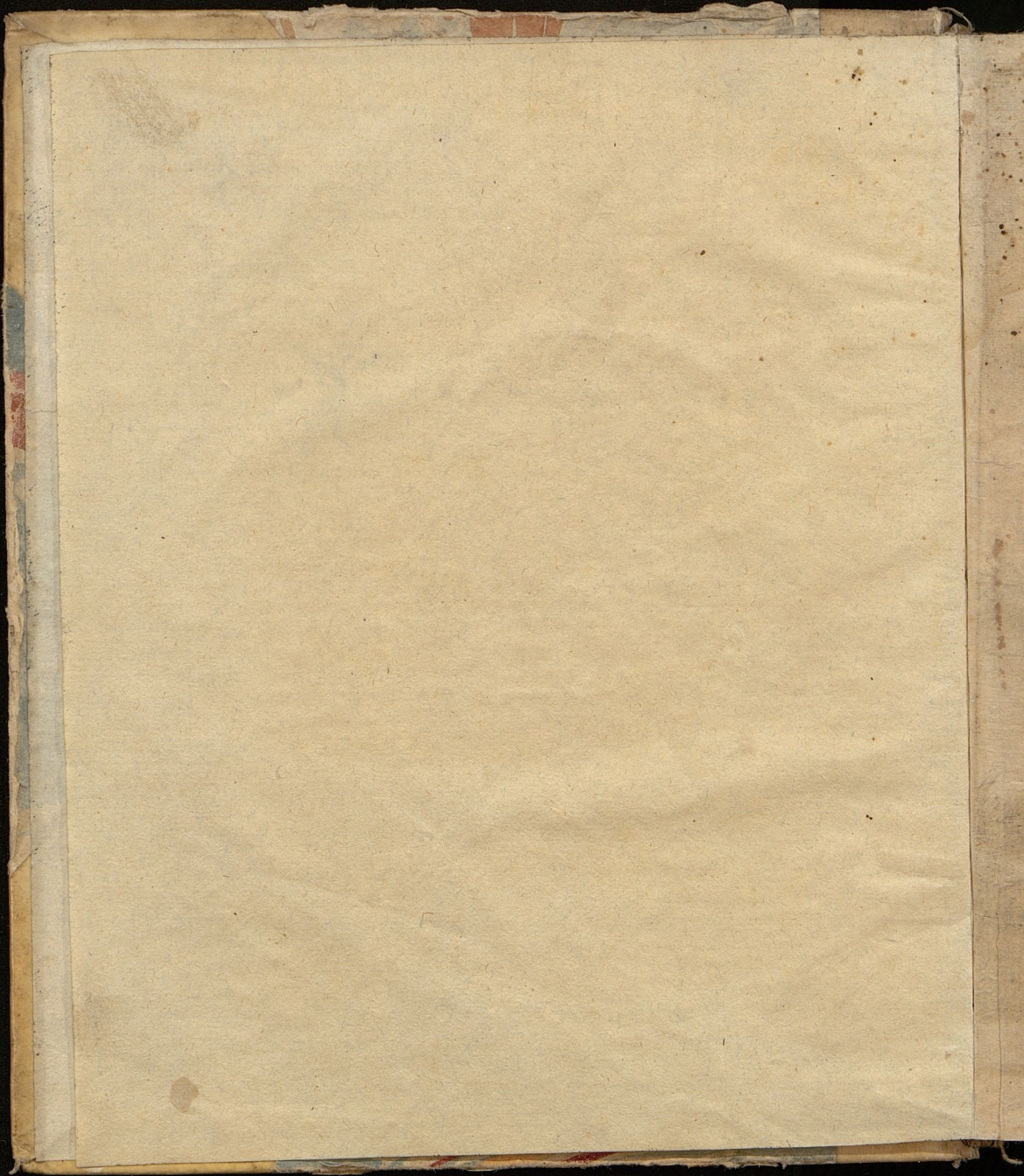

1760.

on R
m

DISSERTATIO PHILOSOPHICA 16
DE
SYLLOGISMIS
KATA METALHΨIN,
NEC NON
KATA ΠΟΙΟΤΗΤΑ,
Q U A M

D. O. M. A.
IN ILLUSTRIS ACADEMIA JULIA

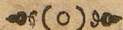
P R Æ S I D E
**JOHAN. BARTHOLDO
NIEMEIERO,**

SS. Theologiæ D. Ejusdemque, nec non Primæ
Philosophiæ ac Logices Professore Publico Ordini-
nariô, Facultatis Philosophicæ
Seniore,

AD D. XXXI. MARTII c1o 1800.

*IN JULEO MAJORI
publico Eruditorum examini submitteb*

ADOLPH. GEORGIUS Meinemann/
Brunsvicenfis.

HELMESTADII,

Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMII, Acad. Typogr.

PER-ILLVSTRI ATQVE EXCEL-
LENTISSIMO

D O M I N O,

DN. PHILIPPO LUDOVICO

PROBST de Wendhausen/

Hæreditario Domino in Wendhausen/ Riddags-
hausen/ Schönningen ꝛ. ꝛ. ꝛ.

Serenissimorum Ducum Brunsvico-Luneburgico-
corum Primo Status Ministro ac Cancellario,

nec non

Consistorii Ducalis Directori

splendidissimo,

Domino suo gratiosissimo.

UT ET

ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO

D O M I N O

DN. JOHANNI ADOLPHO

de Steinberg/

Hæreditario Domino in Westerburg/ Bodenburg/
Bornhausen ꝛ. ꝛ.

Domino & Patrono suo submisè colendo,
Exercitationem hanc, studiorum suorum primitias,

submisè

D. D. D.

ADOLPH GEORG Heinemann/

Philos. & Theolog. Studiosus,

Ἐν τῷ Θιῷ.

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SYLLOGISMIS
KATA METΑΛΗΨΙΝ,
NEC NON
KATA ΠΟΙΟΤΗΤΑ.

§. 1.

Tiamsi optimum in hætenus ignotæ, medium tamen ac cognoscendi principium non respicientis, quæstionis notitiam deveniendi instrumentum sit Syllogismus, hujus tamen in omnibus quæstionibus evolvendis non una eademque ratio est futura. Ut enim de eo non dicamus, ipsos Syllogismos ratione figurarum ac modorum ita variare, ut nonnulli eorum sint affirmantes, nonnulli negantes, alii item universales, alii particulares, I. Prior. XXIII. §. 2. II. Prior. I. §. 2. imò & alii perfecti, alii imperfecti, I. Prior. I. §. 9, 10. discrimen etiam ratione principiorum admittunt, dum nonnulli ἐκ τῶν ἀναγκάσιων, alii ἐκ τῶν ἐνδόξεων, alii autem ἐκ τῶν ἐπιπέτων procedunt, atque hæc ratione vel demonstrativi sunt, vel dialectici, vel oratorii. Imò etiam nonnulli eorum sunt δεκτικοί, conclusionem quæsitam directè inferentes, nonnulli autem ἐξ ὑποθέσεως procedentes ac conclusionem, de qua principaliter quæstio est, ipsam immediatè & proximè non inferentes, sed hypothesein quandam assumentes, quâ mediante de-

A 2

mum

num, atque adeò indirectè & viâ nonnihil obliquâ, principa-
lis quæstio confirmetur I. Prior. XXIII. §. 2. cap. XXIX. §. 6. 7.
II. Prior. XIV. §. 1.

II. Syllogismi ejus, qui fit ex hypothesi, pars est τὸ
διὰ τὸ ἀδυνάτου, ille, qui fit per impossibile. I. Prior. XXIII. §. 2.
Quò accedit Syllogismus κατὰ μέλαντιν, sive ὁ πρὸς τὸ μεταλαμβάνειν
τὸ μεταλαμβάνειν, sive, qui fit de eo, quod transfusum est,
ita ut ἢ ἐξ ἀρχῆς, id quod ab initio positum fuit, sive, quæstio
principalis probetur δι' ὁμολογίας, ἢ ἰνὸς αἰτίας ὑποθέσεως, per
confessionem, aut per aliquam aliam hypothesein. I. Prior. XXIII.
§. 12. Quò accedit syllogismus κατὰ ποικίλην. Considerare e-
nim oportet, ac divisione explicare, quot modis fiant Syllogismi ex
hypothesi. I. Prior. XXIX. §. 7.

III. Nostri instituti hâc vice erit, ex hac varietate,
eam Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως speciem seligere, quæ κατὰ μέ-
λαντιν est, I. Prior. XXIX. §. 6. ac πρὸς τὸ μεταλαμβάνειν. I.
Prior. XXIII. §. 12. Cui considerationi pauca quædam de Syl-
logismis, qui κατὰ ποικίλην Aristoteli I. Prior. XXIX. §. 12. con-
cludere dicuntur, subjungemus. Syllogismum autem meta-
lepticum sive κατὰ μέλαντιν Joh. Baptista Monlorius Paraphraf.
in l. c. p. 176. vocat ex transfusione, seu translatione: idq;
ideò, quòd per hunc Syllogismum non quæstio proposita pro-
ximè & immediatè probetur, sed probatio ejus in aliam trans-
feratur quæstionem, quæ vel quæstioni principali similis sit,
vel eidem cognata, probatu tamen nonnihil faciliior.

IV. Cùm ergò Syllogismus κατὰ μέλαντιν, conclusio-
nem principali quæstioni vel cognatam, vel similem re-
spiciat, faciliè patebit, considerationem similitudinis, sive
veræ, sive apparentis & secundum hominum opinionem.
talis, quæ aliàs inter instrumenta inventionis Dialecticæ
refertur; non parum conducere ad nonnullos ἐξ ὑποθέσεως
concludentes syllogismos, neque solum ad syllogismos κατὰ
ποικίλην, concludentes extruendos plurimum conducere, ve-
rùm etiam structuram Syllogismorum κατὰ μέλαντιν non pa-
rum juvare. Id quod post alios Celeberrimus Dn. Andreas
Hedio

Hedio in Topic. libr. I. cap. IV. p. 147. 148. observavit, neque Dn. Joh. Schilterus Dissertat. de Syllogismis hypotheticis monere neglexit, §. IV. inquires: *Vnde ad hunc metalepticum Syllogismum conficiendum conferre dicitur quartum inventionis Dialecticæ instrumentum, ἢ τὸ ὁμοίωσιν, consideratio similitudinis, I. Top. XIII. §. 9. u. tam in iis rebus, quæ generibus differunt, quàm quæ sub eodem genere specie differunt. Sed videtur etiam primum inventionis Dialecticæ instrumentum huc conducere, τὸ τὰς ἀσθενῶν λαβεῖν, sumtio propositionum, quippe quæ non tantum probabiles, sed etiam his similes cum probabilibus coniunguntur, ut patet ex I. Top. XIV. §. 2.*

V. Sed audiamus ipsum Aristotelem I. Top. XIII. §. 9, II. ita inquentem: *Similitudinis contemplatio utilis est ----- ad syllogismos hypotheticos: quia probabile (ἔνδοξον) est, ut in uno eorum, quæ similia sunt, res habet, sic etiam in reliquis habere. Quod circa de quovis eorum differendi copia nobis suppetat, prius ex confesso accipimus (ἀποδομολογησόμεθα,) ut in illis se res habet, sic et in eo, quod propositum est, (ἐπὶ τὸ ἀσθενέων) habere: cum autem illud probaverimus, etiam propositum (τὸ ἀσθενέων) ex hypothese probaverimus: cum enim supposuerimus, ut in illis res sese habet, ita etiam in eo, quod propositum est, habere: demonstrationem confecerimus. Quæ verba præcipuè de Syllogismo κατὰ μέλανιν loqui existimat Joh. Neldelius Instit. de Usu Organi Arist. part. III. cap. II, §. 37. inquires: *De hac Syllogismi ex hypothese specie (quæ est κατὰ μέλανιν) loquitur Aristoteles I. Topic. cap. ult. in quo recensentur trium posteriorum futuri Dialectici ἀσθενασμάτων seu τῶν ἀργῶν inventionis utilitates, et inter alias ἢ τὸ ὁμοίωσιν ἢ διαεία, id est, similitudinis consideratio dicitur conferre ἀπὸ τῶν ἐξ ἀποδομοσῶν σκευασμῶν, id est, ad Syllogismos ex hypothese. Non enim quilibet Syllogismus ἐξ ἀποδομοσῶν probans generatim ibi innuitur, sed syllogismus tantum, ut aliàs vocatur, μέλανιν, ut sequentia verba satis confirmant, in quibus exponitur utilitatis huius ratio: διὸ τὸ ἐνδοξὸν ἐστίν, ὡς πρὸς ἐφ' ἐνὸς τῶν ὁμοίων ἔχει, ἅπασιν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν, id est, probabile est, ut res habet in uno similitum, sic etiam in reliquis se habere: ita si de uno aliquo differere poterimus, illud ante ex conventionem accipiamus. Et, Quam exposi-**

tionem etiam, quæ & Alexandri Aphrodisiensis est, sequuntur Dd. Academiæ Venetæ in I. Top. cap. XIV. p. 27. b. ita quidem, ut de iis potissimum Syllogismis κατὰ μετέληψιν sermonem esse iudicent, qui δι' ὁμολογίας, aut ex concessione vel conventionem aliquid concludunt; δὲ συνδέσσης ὁμολογούμενοι, I. Prior. XLIV. §. 1.

VI. Est autem Syllogismus κατὰ μετέληψιν, quando non quidem principalis quæstio, utpote vel minus nota, vel probatu difficilior, per Syllogismum infertur, sed alia quædam magis nota & probatu facilior, à qua tamen pendet principalis quæstionis confirmatio, ita, ut si illa fuerit probata, altera hæc etiam, nempe principalis quæstio, probata esse censetur. Benè Planerus Quæst. in I. Prior. p. 197. 198. *Syllogismum κατὰ μετέληψιν Aristoteles ita definit, quod sit, qui non concludat à principio propositum, sed aliud assumat, & inde probet, quod ab initio est propositum. In hac ergo specie Syllogismorum id, quod probatur, est extra complexum Syllogismi, sed pro probato & demonstrato habetur, quia aliud quiddam, quod cum proposito principali connexionem habet, probatum est scilicet & demonstratum. Quædam enim sunt naturâ duriora & improbabiliora; illa transferuntur ad propositiones notiores & probabiliores per μετέληψιν, quibus probatur syllogismò, etiam id, quod durius est, ex hypothesi probatum esse censetur. Hanc per μετέληψιν transitionem ab improbabilibus ad probabiliora, Græci μεταβιβασμὸν vocant; cuius meminit Aristoteles libr. I. Ethicorum ad Eudemum. Unde adèò Syllogismus κατὰ μετέληψιν duo complectitur: 1. τὸ μεταλαμβάνεμενον, sive quæstionem minus principalem, Syllogismò δεικνύμενον inferendam. 2. τὸ ἐξ ἀρχῆς, quæstionem principalem, atque id, quod ab initio probandum erat propositum, quod I. Topic. XIII. §. 11. τὸ προκειμένον appellatur. Vid. I. Prior. Anal. XXIII. §. 12.*

VII. Quandoquidem autem τὸ μεταλαμβάνεμενον δεικνύμενον est probandum, oportet probationem ejus secundum aliquam trium figurarum syllogisticarum institui. Id quod ex I. Prior. XXIII. docet Zacharias Vrsinus in h. l. p. 69. docens, ideò
Syllogis-

Syllogismos, qui sunt ad transsumtam conclusionem veram, revocari ad aliquam trium figurarum, quia in illis etiam conclusio transsumta Syllogismo ostensivè monstratur, qui necessariò est in aliqua trium figurarum: & ex huius syllogismi conclusione sive per adversarii concessionem & cum illo conventionem, sive per hypothese aliqui certam & evidentem conclusio demum principalis evincitur esse vera. Unde ratione γενέσως Syllogismi τὸ μεταλαμβάνομεν inferentes non aliter sese habent, quàm οἱ δεικτικοὶ, sicuti nec ratione ἀναλότως aliter, quàm οἱ δεικτικοὶ sunt tractandi. De eorum Analyfi vid. Höpffnerus Comm. in I. Prior. XLIV. p. 341. seqq.

II. Non quidem negandum, in reliquis quoque syllogismis ἐξ ὑποθέσεως esse aliquod μεταλαμβάνομεν, adeò quidem, ut Alexander Aphrodisiensis in I. Prior. XXIII. §. 12. Monloriò teste, omnem Syllogismum ἐξ ὑποθέσεως dixerit esse quod κατὰ μέλειν, etiam eum, qui ducit ad incommodum, quòd in eo pro questione proposita sumatur examinanda ejus contradicens. Sicuti & Henr. Höpffnerus ejus vestigia legens Comm. in I. Prior. p. 190. ita scripsit: Est hac significatio non specialis tantum, & huic primo syllogismorum hypotheticorum generi competit, ut vult Monlorius, sed etiam generalis, ita ut omnibus, quos sic Aristoteles vocat, syllogismis hypotheticis tribuatur τὸ μεταλαμβάνομεν, ut ex modo allegati cap. XXIII. §. 12. Alexander ostendit: ἐν ἅπασιν γὰρ ὁ μὲν συλλογισμὸς γίνεσθαι τῶς τὸ μεταλαμβάνομεν, in omnibus, qui ex hypothese arguunt, syllogismus quidem fit ex eo, quod transsumtum est. Interim tamen cum evidentissimè τὸ μεταλαμβάνομεν in his syllogismis ἐξ ὑποθέσεως, de quibus nunc agimus, non solum assumatur, sed & probetur, atque uti Jacobus Schegkiius Comm. in I. Prior. XXIII. ait, in reliquis τὸ μεταλαμβάνομεν præcipuè sit una ex numero præmissarum, in his autem illud sit conclusio ipsa, quâ probatâ conceditur etiam, principale propositum esse probatum; hinc sicuti alias non infrequens est, nomen generis ad designandam speciem traduci, ita factum etiam est, ut nomen generis inditum sit huic primæ syllogismorum hypotheticorum speciei: in qua aliquis questionem magis proba-

probabilem, ad quam à principali quaestione transit, vel ipse supponit; verba sunt Henrici Höpffneri l. c.

IX. Quamvis autem τὸ μεταλαμβανόμενον probatio δεικνύει propter τὸ ἐξ ἀρχῆς suscipiatur, non tamen eadem ratione hoc ad illud sequitur aut cum eo cohaeret. Etenim ut τὸ ἐξ ἀρχῆς probetur, τὸ μεταλαμβανόμενον δεικνύει probatum assumitur nunc ut nuda quaedam ὑπόθεσις, sive ut Höpffnerus l. c. ait: quando aliquis quaestionem magis probabilem, ad quam à principali quaestione transit, ipse supponit. Unde Syllogismo etiam sua est denominatio, quod vocetur ἐξ ὑποθέσεως, & quidem κατ' ἐξοχήν. Nunc verò assumitur conclusio minus principalis sive τὸ μεταλαμβανόμενον per pactum aliquod sive conventionem eamque sive tacitam, sive expressam, initam cum eo, quòcum nobis res est, ita quidem, ut si τὸ μεταλαμβανόμενον sit probatum, etiam τὸ ἐξ ἀρχῆς lubens velit admittere. Sive, ut Höpffnerus ait, quando quis quaestionem magis probabilem, ad quam à principali transit, sibi concedi postulat ab adversario, atque inde ex conventionem argumentatur. Unde Syllogismus appellatur δὲ ὁμολογίας, I. Post. XXIII. §. 12. item συλλογισμὸς διὰ συνθήκης ὁμολογούμενος. I. Prior. XLIV. §. 1. Atque is est, qui aliis Græcis, ceu Planerus indicat, μετακρίβασμός vocatur.

X. Pertinent huc verba Aristotelis I. Prior, XXIII. §. 12. ubi postquam monuisset, in argumentationibus ἐξ ὑποθέσεως syllogismum freri de eo, quod transumptum est, (ὡς τὸ μεταλαμβανόμενον,) subjicit: τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς πειράσκει δὲ ὁμολογίας, ἢ πρὸς ἀλλῆς ὑποθέσεως, quod ab initio propositum fuit, probatur per confessionem, aut aliquam aliam hypothesin. In quæ verba hæc annotat Antonius Scaynus p. 366. Ait, Syllogismos alios ex suppositione constantes hunc in modum perfici, ut, quod assumitur, probetur syllogismò ostensivò. Veluti si accipiatur, quòd si anima à se ipsa movetur, est immortalis; istud erit transumptum, quod anima à se ipsa moveatur: id autem syllogismò ostensivò erit demonstrandum. Quòd autem anima, si à se ipsa moveatur, sit immortalis, id ut manifestum constituitur ex mutua disceptantium confessione.

fessione. Cùm autem ait Aristoteles: aut ex alia suppositione; Scaynus subjicit: nempe ex aliquo principio, de quo non fuerit inter ipsos sermo, sed ex communibus locis probabilibus dependet. Veluti, quòd illud, quod inest uni specierum, inest omnibus speciebus; unde probabat Aristoteles in lib. II. de Cælo cap. XI. omnia corpora esse spherica, si luna esset spherica.

XI. Clarius ob oculos hæc omnia poni possunt, si exempla quædam accedant. Quandoquidem verò Stoici hęc argumentorum genere præ reliquis sunt delectati, ipsorum quoque doctrinæ sunt adeundæ. Quamvis autem Heraclides Stoicus neque peccata, neque rectè facta paria esse dixerit, & Chrysippus τῆς ἀρετῆς ἀνέγκαντα fuerit largitus, alii tamen Stoicorum, quos Tullius Paradoxò III. sequitur, peccata paria esse statuerunt; quorum sententiam amplexus quoque est Seneca Epist. LXV. & LXVI. de quæ eam testimonium perhibere potest Plutarchus de Contrar. Stoicor. Vid. Lipsius Manuduction. ad Stoicam Philos. libr. III. Dissert. VI. In hujus verò quæstionis confirmatione Cicero occupatus, inter alia probationem refert in hanc quæstionem: *Virtutes esse pares.* Hoc verò μετὰ λαμβανόμενον inter alia inde probat, quia virtus, ceu Seneca Epist. LXV. loquitur, *in modo est posita*, atque ita sicuti verò verius invenies nihil, ita nec rectò rectius, nec bonò melius.

XII. Id quod sanè l.c. volunt verba Tullii: *Una virtus est, consentiens cum ratione, & perpetuâ constantiâ: nihil huic addi potest, quò magis sit virtus; nihil demì, ut virtutis nomen relinquatur.* Quibuscum consentit Seneca Epist. LXV. *Nihil invenies rectius rectò: non magis, quàm verò verius, temperatò temperatius. Omnis in modo est virtus: modus certa mensura est: constantia non habet, quò procedat: non magis, quàm fiducia, aut veritas, aut fides. Quid accedere perfectò potest? nihil.* Syllogismus itaque δεικνύων hoc μετὰ λαμβανόμενον inferens talis esset futurus:

Quæcunque in modo (mediocritate centri instar habente) sunt posita, illa sunt æqualia.

B

Virtu-

Virtutes earumque actiones, & in universam bona & rectè facta in modo (mediocritate centri instar habente) sunt posita,

E. Virtutes, earumque actiones, & in universam bona & rectè facta sunt æqualia.

Porrò idem μελαμβανόμενον inductione præcipuarum virtutum cardinalium, quas Stoici constituebant, probat, inquit: *Nec temperante temperantior, nec forti fortior, nec sapiente sapientior potest fieri.* Idcirco *nec bono melior*: atque ita pares sunt virtutes. Ex hoc μελαμβανόμενον, tanquam ex hypothese, sequitur τὸ ἐξ ἀρχῆς, *Vitia & peccata esse æqualia.* Quandoquidem si una contrariarum qualitatum non est capax τὸ μέλλοντος ἢ ἄλλου, neque etiam altera illud recipiet. Hinc Cicero: *l.c. Quoniam pares virtutes sunt: rectè etiam facta, quando à virtutibus proficiscuntur, paria esse debent: Itemq; peccata, quoniam ex vitiiis manant, sint æqualia necesse est.* Virtutis autem & rectè factorum nomine non tam τὰ καθήκοντα, quàm τὰ καλοῦσώματα Stoici intelligunt, ut Hieron. Wolffius ad illum locum annotavit.

XIII. Aliud exemplum Syllogismi κατὰ μέθεξιν Jacobi Schegkii verbis exhibebimus. Ita autem ille Commentar. in I. Prior. XXX. p. 253. *Si παραδοξότερον & durius videatur esse dictum: Lex condemnat: interpretatione scilicet commodè mollescit. & per Metalepsin fit propositum demonstrabilius, ut si quis sensum huius propositi sic interpretatur: recta & perfecta ratio bene & honestè vivendi eos, qui secus vivunt, injustos pronunciat, & dignos pœnâ judicat. Jam si quis pro eodem habeat, quod positum à principio est, & quod posterius ejus interpretatione exprimitur, si per Syllogismum probetur id, quod posterius est expositum, nempe τὸ μεταλαμβάνουον, ex hypothesis quoque probatum erit, quod à principio ponebatur, licet extra Syllogismum sit.* Iisdem verbis rem proponit Andreas Planerus Quæst. in Analyt. Prior. p. 198. 199.

XIV. Pariter si de animæ rationalis fede quæstio incidat: an sit in corde? an in sanguine? an in capite & cerebro? & in specie in glandula pineali? ut voluit Cartesius; an verò

verò in toto corpore sit tota? & ponamus, aliquem accedere velle sententiæ, quæ Aristoteli tribuitur, quòd anima rationalis secundum substantiam suam sit in corde, *libr. de mot. animal. cap. IX. & libr. III. de part. animal. cap. IV.* & verò ea quæstio fortè difficilior ipsi videatur probatu, pacisci poterit cum adversario, ut quæstionem illam probatam habeat, si ostensum fuerit, animam non esse totam in qualibet corporis parte. Ideoque si alter conditionem acceptaverit, τὸ ἐξ ἀρχῆς ex conventionem transferet in μεταλαμβανόμενον, idque δεικτικῶς ita probandum:

In quo anima tota est secundum substantiam, in eo quoque est secundum omnes suas potentias.

Atqui anima non est in qualibet corporis parte secundum suas potentias.

E. anima non est in qualibet corporis parte secundum suam substantiam.

Quò pacto ex hypothesi & conventionem principalis quæstio huic adversario est probata, præsertim si is nihil habeat, quod in Syllogismo hoc δεικτικῶς jure desideret. Etenim hypothesi probata est hæc: Anima non est in qualibet parte corporis; hæc probatâ admittet, eam esse in corde, tanquam corporis parte determinata.

XV. Ex Aristotele quoque, & quidem I. Prior. XLIV. §. I. hoc licet addere exemplum. Si probandum sit, omnium scientiam esse contrariorum; h. e. scientiam ita res attingere & considerationi suæ subicere, ut quæ invicem contraria sunt, respiciat; Et verò hoc difficilior videatur, transferat quæstionem in aliam, v. g. Medicinam esse salubris & insalubris; sive: sanitatis & morbi; hæc autem esse contraria, idcirco Medicinam esse contrariorum. Quò ipsò verò hoc μεταλαμβανόμενον est probatum, vel hypothesi factâ, quòd omnium scientiarum eadem sit ratio, vel ex conventionem initâ simul τὸ ἐξ ἀρχῆς erit probatum. Poterunt & alia singularia conferri: v. g. Physica est motus & quietis, Ethica virtutis &

vitiū, Politica Reipublicæ rectæ & aberrantis. Analytica Syllogismi demonstrativi & apatetici. Et ita de reliquis. Pari-ter & in probanda hac quæstione: *an contrariorum eadem sit facultas?* quæ itidem attingitur I. Prior. XLIV. §. 1. aut: *an omnis potentia μετὰ λόγου sit contrariorum*, eaque possit efficere? quam attingit IX. Met. II. & V. τὸ ἐξ ἀρχῆς poterit in hæc μεταλαμβανόμενα transferri: Medicina est contrariorum; Rhetorica & Dialectica sunt contrariorum; I. Rhet. I. §. 36. ut his probatis & omnis facultas, & omnis potentia μετὰ λόγου contrariorum esse ei censeatur confirmatum, qui vel hypothesin admittit, vel conventionem iniit. De his verò assertionibus Aristotelis: *Contrariorum eadem est scientia; Contrariorum eadem est facultas*; ac diverso earum sensu legendus est Höpffnerus Comment. in I. Prior. cap. XLIV. p. 346. seqq.

XVI. Eodem modò si quis in ista Stoicorum sententia refutanda sit occupatus, quâ virtutes scientias annumerant, quamque Aristoteles subinde reprehendit, & verò directâ τῆ ἐξ ἀρχῆς probatio difficilior videatur, ea transferatur vel ἐξ ὑποθέσεως, vel δι' ὁμολογίας in hanc thesin: *Virtus non potest doceri*. Pro hac confirmanda si istâ usus fuerit ratione: quòd virtus non versetur circa verum & falsum; aut quòd ea non aliter, quàm moribus ac consuetudine paretur; directè quidem τὸ μεταλαμβανόμενον confirmaverit, indirectè autem & ἐξ ὑποθέσεως id, de quo principaliter erat quæstio, nempe: virtutes non esse scientias; planum fecerit.

XVII. Extat etiam probationis κατὰ μέλην exemplum lib. II. de Cœlo cap. XI. t. 59. quod & Antonius Scaynus I. c. attigit, ubi Philosophus probat: omnes stellas habere sphericam figuram; factâ translatione ad Lunam, idque propter similitudinem, quòd omnes stellæ similes sint figuræ. Ostendit autem σελήνης, lunam habere sphericam figuram, quandoquidem lumen ejus uti in orbem crescit, ita & in orbem minuitur. Erit itaque hæc probandi ratio:

Quæcunque stella non simul & semel tota illuminatur, sed in orbem lumine crescit & minuitur, ea sphericam sive rotundam habet figuram. Atqui

Atqui Luna est stella, quæ non simul & semel tota illuminatur, sed in orbem lumine crescit & minuitur.

E. Luna sphaericam sive rotundam habet figuram.

Hic Syllogismus ratione minus principalis & per μέληλησι acceptæ quæstionis est δεικνύς, at verò ratione principalis quæstionis initio propositæ hypotheticus est. Hypothesin autem indicat Aristoteles l. c. ὡς ἔπιερ ἐπιν ἐν τοῦτον, δηλον, ὅτι καὶ τὰλλα ἀν ἐιν σφαιροειδῆ. *Quare si stella una est talis, patet & ceteras omnes rotundas esse.* Vid. Conimbricens. ad l. c. Add. Neldelius l. c. p. 47. Höpffnerus l. c. p. 192. Dn. Hedio l. c. p. 221. & in Dialect. lib. I. p. 148.

XIX. Eòdem modò si probandum sit: *Corpus naturale posse in pluribus locis simul esse*, saltem per omnipotentiam divinam; & verò hæc probatio videatur nonnihil difficilior, licebit eam in aliam quæstionem tanquam in μέλαλαμβανόμενον transferre, hanc nimirum: *corpus Christi*, quod utique naturale est, *esse in pluribus locis*, etiam longissimè à se distantibus, in quibus videlicet eòdem tempore sacra administratur Cœna, *realiter esse præsens*. Quòd si itaque is, quòcum agimus, huc descendat, se principalem quæstionem probatam esse agniturum, si altera minus principalis fuerit confirmata, Syllogismus κατὰ μέληλησι erit confectus, qui τὸ μέλαλαμβανόμενον δεικνύς quidem hòc modò probet:

Quodcunque secundum institutionem ac promissionem Domini in diversis locis, (in quibus S. Cœna eòdem tempore peragitur,) ore corporis accipitur & comeditur, id in diversis illis locis simul realiter est præsens.

Atqui naturale corpus Christi secundum institutionem & promissionem Domini in diversis locis ore corporis accipitur & comeditur; ceu constat ex verbis Institutionis: *Accipite, comedite: Hoc est corpus meum*; & ex verbis Paulinis, quibus *Panem, quem frangimus*, non ipsum corpus Domini, sed κοινωνίαν corporis Domini vocat I. Cor. X. 16.

E. naturale corpus Christi in diversis locis simul realiter
est præsens.

Quò ipsò verò hæc quæstio minus principalis *δεκτικὸς* est probata, eò ipsò etiam vel nudâ hypothesi, vel *δ' ὁμολογίας καὶ συνδύκως* principalis quæstio erit confirmata. Conf. Scheibler. Oper. Log. part. IV. Tractat. de Syllog. cap. XIII. Tit. VII. n. 53.

XIX. Nec minùs orthodoxam Ecclesiæ de infantum baptismo contra adversarios tueri licebit, non solum directâ argumentatione quæstionem principalem *δεκτικὸς* probante, sed & indirectè & *κατὰ μετὰν*. Scilicet notum est, veteres Pelagianos peccatum originis negâsse. *Parvulos negant secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiqua primâ nativitate contrahere. Sic enim eos sine ullo peccati originalis vinculo asserunt nasci, ut prorsus non sit, quod eis oporteat secundâ nativitate dimitti; ut docet S. Augustinus librò de Hæres. ad Quod vult Deum cap. XXCIIX. cùmque rimam quærerent, quâ potuerit intrare peccatum, Augustinus libr. III. contra Julianum eos ad verba Apostoli Rom. V. 12. remittit, dicens, Apostolum ipsis non rimam, sed apertissimam januam ostendere his verbis: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita mors in omnes homines pertransit.*

XX. Neque verò solum Scripturæ dictis contra Pelagianos pugnavit Ecclesia, verùm etiam aliis argumentis hæresin illam expugnare sategit. Remisit enim Pelagianos ad experientiam, ostendens, etiam infantes morti fieri obnoxios; cùm autem mors sit *ὁλώνη τῆς ἀμαρτίας*, stipendia & pœna peccati, Rom. VI. 23. utique in infantibus quoque esse causam mortis, cùm omnem pœnam culpa præcedat; culpam autem illam non esse actualem, ideoque originalem; & per consequens infantes, imò omnes homines, peccati originalis labe esse infectos. Porro Ecclesia ut hunc quoque errorem Pelagianorum retunderet, sicuti ante exortam istam hæresin, ita & deinceps in confessionem articuli fidei de remissione peccatorum, infantes baptizavit. Cùm igitur Baptismus sit
in re-

in remissionem peccatorum, uti patet ex Actor. II. 38. XXII. 16. Ecclesia inde indicium capi voluit, infantibus adhærere labem peccati, & quidem originalis, cujus remissione indigeant.

XXI. Hinc Irenæus libr. I. cap. XXXIX. *Per Christum renascuntur etiam infantes.* Origenes in cap. II. Epist. ad Rom. *Ecclesia ab Apostolis traditionem accepit, etiam parvulis baptismum dare.* S. Cyprianus lib. III. Epist. IIX. ad Fœdum Presbyterum, *infantem intra secundum tertiumve, à quo natus est, diem baptizandum duxit.* S. Augustinus contra Donatistas libr. IV. cap. XXIII. *Universitas Ecclesia tenet, parvulos infantes baptizandos esse.* Et libr. de Genes. ad lit. cap. XXIII. *Consuetudo matris Ecclesia in baptizandis parvulis nequaquam spernenda est, ----- nec omninò credenda, nisi Apostolica traditio esset.* Unde Pelagianis intorquendum est ejusdem Augustini dictum ex Epist. ad Januarium: *Disputare contra id, quod tota frequentat Ecclesia, insolentissima est insania.*

XXII. Elidere nihilominus ista argumenta annisus est Pelagius cum suis asseclis. Et quidem quod dictum Rom. V. 12. attinet, dixit, peccatum intrâsse in mundum non *παύσει* ac propagatione, verùm *μιμήσει*, imitatione. At quàm falsum hoc sit, vel ex v. seqv. 14. patet, ubi dicitur, *mortem in eos quoque regnare, qui non peccârunt ad similitudinem transgressionis Adam.* Id quod de infantibus omninò est accipiendum. Et porrò rectè S. Augustinus libr. I. de Peccatorum meritis cap. IX. *Si Apostolus peccatum illud commemorare voluisset, quod in hunc mundum non propagatione, sed imitatione intraverit, ejus principium non Adam, sed Diabolum diceret, de quo scriptum est: Ab initio Diabolus peccat. I. Joh. III. 8.*

XXIII. Alterum ut elidere possent Pelagiani, fingebant, mortem temporalem esse ex necessitate naturæ, nec propter peccatum Protoplastorum in genus humanum redundâsse, imò Adamū ipsum, etiamsi non peccâisset, nihilominus naturæ necessitate fuisse moriturum. Testatur id Autor Hypognoστικῶν in Prologo; *Adam, inquit Pelagiani, sive peccâisset, sive*

NUM

non peccasset, moriturum fuisse. Et Augustinus de Hæres. l. c. Ipsum Adam dicunt, si non peccasset, fuisse corpore moriturum, neque mortuum merito culpa, sed conditione nature. Et rursus lib. I. de peccat. mer. & remiss. cap. II. Adam dicunt Pelagiani sic creatum, ut etiam sine peccati merito moreretur, non poenâ culpa, sed necessitate nature. Et iterum contra Julian. Epistol. LXVI. Mortem non vis ex peccato in omnes originaliter transmittam, ne cogaris fateri, simul etiam originaliter transmississe peccatum. Sentis quippe, quam iniquum sit sine merito transmississe peccatum. Sentis quippe, quam iniquum sit sine merito transmississe supplicium. Imò ulterius ex orthodoxorum doctrinâ absurdum secuturum esse contendebant, causati, Deum hęc pactõ injustum fieri, dum hominibus remittat propria peccata, aliena autem, Adami nempe peccata, imputet; quas ipsius Pelagii voces ex Exposit. Epist. ad Roman. citat Augustinus lib. III. de Peccator. meritis & remiss. cap. III.

XXIV. Sed statum imaginis divinæ homini, qui secundum naturam mortalis erat, eam conditionem attulisse, ut potuerit non-mori, ex Genes. II. 17. & III. 22. colligitur. Unde adeò Patres Concilii Milevitani cap. I. anathema dixerunt ei, quicumque dixerit, Adam primum hominem mortalem factum ita, ut sive peccaret, sive non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret non peccati merito, sed necessitate nature. In eandem rem quoque Augustinus libr. I. de peccator. mer. & remiss. cap. II. Quamvis Adam secundum corpus terra esset, & corpus, in quo creatus est, animale gestaret, tamen si non peccasset, in corpus spirituale fuerat mutandus, & in illam incorruptionem, qua fidelibus sanctis promittitur (I. Cor. XV. 42. 44. 52.) sine mortis periculo transiturus. Et infra cap. XI. Proinde si non peccasset Adam, non erat exspoliandus corpore, sed supervestiendus immortalitate & incorruptione, ut absorberetur mortale à vita, id est, ab animali in spirituale transfret. Conf. II. Cor. V. 1. 2. 3.

XXV. Circa Ecclesiæ verò praxin, secundum quam infantibus quoque Baptismus conferebatur, Pelagianis aqua videbatur hæreere. Etenim neque Apostolicæ traditioni, neque

que totius Ecclesiæ praxi poterant refragari. Hinc retinebant parvulorum Baptismum, imò nec à formula Baptismi in Ecclesia usitata, quâ in remissionem peccatorum Baptismus administrabatur, abstinebant, sed eâdem formulâ parvulis, quâ adultis, illum conferebant. *Baptisma unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis infantibus, quibus etiam in majoribus, dicimus esse celebrandum; sunt verba Pelagii in Confessione fidei suæ. Et quidem duplicem Baptismi infantum constituebant finem, alterum in ordine ad hanc vitam, qui esset adoptio in statum filiorum Dei, quales nondum erant, licet nec propterea essent filii iræ; alterum in ordine ad alteram vitam, qui esset adeptio regni cœlorum. Sicuti ergò in hac vita medium statum inter statum iræ & statum adoptionis sive filiorum Dei fingeant, qui ad utrumque negativè sese haberet, ita in ordine ad alteram vitam præter statum damnationis & regnum cœleste medium fingeant statum salutis & beatitudinis, quò statu digni essent, qui reliquis duobus essent indigni.*

XXVI. Et quidem de statu *adoptionis* Pelagianos locutos esse testatur Augustinus libr. IV. contra duas Pelagiani Epistolas cap. II. *Omnibus ætatibus dicunt esse Baptismum necessarium, ut scilicet illa creatura in Dei filios adoptetur, non quòd aliquid ex parentibus trahat, quod sit lavacrò regenerationis expiandum. De statu, quem inter damnationem & regnum cœlorum medium fingeant Pelagiani, ita Augustinus loquitur libr. II. imperfecti operis contra Julian. Facitis duas aternas felicitates: unam, quæ sit in regno Dei, alteram, quæ sit extra regnum DEI. Quòd autem non propter salutem aternam, sed propter regnum DEI consequendum infantes baptismò tingendos esse Pelagiani statuerint, atque verbis Joh. III. 5. eum in finem sint abusi, iterum sic indicat Augustinus libr. I. contra duas Pelagiani Epistolas cap. XXII. Secundum Pelagium hereticum dicitis, parvulis baptismum necessarium, non propter remissionem peccatorum, sed tantummodo propter regnum cœlorum. Datis enim eis extra regnum Dei locum salutis & vitæ aternæ,*

eterna, etiamsi non fuerint baptizati. Et Sermon. XIV. de verbis Apostoli: Baptizandos esse infantes nemo dubitet, quando nec illi hinc dubitant, qui ex parte aliquâ hic contradicunt. Sed nec eos dicimus aliter salutem & vitam aeternam non habituros, nisi baptizatos in Christo, juxta Servatoris dictum Marc. XVI. 16. Illi autem dicunt, non propter salutem, non propter vitam aeternam, sed propter regnum cælorum. Idem Augustinus libr. de Hæres. ad Quod vult Deum cap. XXCIIX. Dicunt Pelagiani parvulos propterea baptizari, ut generatione adoptati admittantur ad regnum DEI, de bono in melius translati, non istâ renovatione ab aliquo malo obligationis veteris absoluti. Nam etiamsi baptizentur, promittunt eis extra regnum quidem Dei, sed tamen aeternam & beatam quandam vitam suam.

XXVII. Constringebantur interim Baptismi formulâ, quæ in Ecclesia erat usitata, aded quidem, ut Pelagius in libello fidei suæ fassus sit, se Baptisma unum tenere, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus, dicat celebrandum esse. Istâ verò formulâ Baptismum in remissionem peccatorum fieri indicabat. Nam aliàs falsa & fallax parvulis traderetur baptismatis forma, in qua sonaret, quod utique agi videretur, & tamen nulla fieret remissio peccatorum; Inquit Augustinus libr. I. de peccator. merit. & remiss. cap. XXXIV. Et rursus: Intuendo Scripturas, & autoritatem totius Ecclesie, & formam ipsius Sacramenti, benè viderunt, in parvulis fieri remissionem peccatorum. Quin & hæc argumentatio Cœlestium ed adegit, ut per Baptismum Christi etiam parvulorum fieri redemptionem libellò suò in Carthaginensi Ecclesia jam confessus sit; ut Concilii Carthaginensis Patres ad Innocentium I. scripserunt. Cujus rei meminit quoque Augustinus libr. II. contra Pelag. & Cœlestium, qui est de Peccato Originali, cap. V. ubi dicit, Cœlestium in libello, quem Romæ ediderit, fateri coactum, infantes baptizari in remissionem peccatorum secundum regulam universalis Ecclesie & secundum Evangelii sententiam. Idem attingit sequ. cap. XIX. nec non in Epist. XXCIIX. ad Hilarium, ubi inter alia sic inquit: Coactus est Cœlestius confiteri propter

propter baptizandos parvulos, quòd & ipsis redemptio sit necessaria. Ubi quanquam noluerit de originali peccato aliquid expressum dicere, tamen ipso redemptionis nomine non parum sibi prescripsit. Unde enim redimendi sunt, nisi à Diaboli potestate, in qua esse non possent, nisi originalis obligatione peccati? aut quòd pretiò redimantur, nisi Christi sanguine, de quo apertissime scriptum est, quòd sit in remissionem. Benè porrò Augustinus libr. I. de Nupt. & Concupisc. cap. V. In iis ergò, qui regenerantur in Christo, cum remissionem accipiunt omnium peccatorum, utique necesse est, ut reatus etiam huius, licet adhuc manentis, concupiscentie remittatur, ut in peccatum non imputeur.

XXIIX. Atque hinc etiam Milevitanum Concilium hoc statuit capitulum secundum: Placuit, ut quicumque parvulos recentes ab utero matrum baptizandos negat, aut dicit, in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quòd regenerationis lavacrò expietur, unde fit consequens, ut in eis forma baptismatis: in remissionem peccatorum; non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quòd ait Apostolus Rom. V. 12 Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt; nisi quemadmodum Ecclesia Catholica, ubiq; diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei, etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semet ipsis adhuc committere potuerunt, ideò in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, ut in iis regeneratione mundetur, quòd generatione traxerunt.

XXIX. Sed satis dictum est de Pelagianis, qui quidem unanimiter perhibuerunt, homines non nasci cum aliquo peccato propriè dicto, ac propterea vel baptismò non indigere, vel si baptismò tingantur, eum tamen in remissionem peccatorum non conferri. Hypothesin illam Pelagianorum superiori seculò ex parte recoxerunt Anabaptistæ, quòrum quamvis innumerabilia penè sint dogmata, & quidem inter se disidentia, ceu de iis in peculiari Epistola annò 1566. ad Ecclesiam Gallicanam Embdensem nomine Ecclesiæ Genevensis scripsit Theodorus Beza, eorum tamen plerosque tollere peccatum

eatum originis, scripsit Philippus Melancthon Tom. II. Confil. p. 166. ubi de Infantum Baptismo agit. Ex quo colligebant, Baptismum infantibus non esse conferendum, aut si illis collatus sit, non habere effectum regenerationis in remissionem peccatorum & salutem æternam. Unde Jacobus Cautius inter Theses suas Wormatiæ annò 1527. propositas hanc tertiam voluit esse: *Padobaptismus non est à DEO, sed directè contra DEUM & DEI doctrinam per Jesum Christum filium ejus nobis propositam.* Factum hinc, ut Anabaptistæ eos, quos in infantia baptizatos cœtibus suis aggregabant, rebaptizârunt. Quò ipsò tamen videri noluerunt Baptismum iterare, sed quòd priorem Baptismum illegitimum, imò ex sua sententia nullum existimarent, eundem primùm conferri perhibuerunt. Vid. Joh. Hornbeckii Summa Controvers. Relig. Christianæ p. 342. 365. nec non Frid. Spanhemii Elenchus Controversiar. de Relig. p. 86.

XXX. Sociniani sicuti pariter in ea sunt sententia, doctrinam de Peccato Originis *recta rationi, & Scriptura Sacra* adversari, uti constat ex Joh. Volkeli lib. V. de Vera Religione cap. XLIX. p. 547. 548. ita etiam *Baptismum istum nullius momenti esse censent, si quis in infantia baptizatus sit more hodie inter Christianos receptò*; ut J. L. Wolzogenius, Baro Austriacus, ad Marc. XVI. 16. loquitur, Catechismo quidem Racoviensi conformiter, utpote in quo cap. IV. non procul ab initio asseritur, daß die unmündigen Kinder zu denen Ceremonien. (quorsum etiam Baptismum referunt.) nicht gehören: denn wir haben davon weder Geboth noch Exempel in D. Schrift; zu deme weist die Sache selber aus, daß Sie Christum für ihren H. Erren und Seeligmacher nicht erkennen können. Ad eundem modum Valentinus Smalcus in Relut. Thes. Wolfgangi Franzii p. 310. *Etiamsi tandem Christus præcepisset aquâ baptizare: nimis tamen puerile esset, puerorum baptismi institutionem Christo adscribere, cujus Evangelium ad solos eos, qui ad fidem (quæ est per auditum verbi Dei,) apti sunt, pertinet.*

XXXI. Cui rei praxis ipsorum Socinianorum respondet, adeò, ut Autor Epistolæ de vita Andreae Wissovatii, quæ

quæ Bibliothecæ Anti-Trinitariorum est subjuncta, p. 225. conqueratur, Socinianos *Anabaptistarum, seu Novo-baptizatorum* titulum inde natos esse, quod non, ut vulgò moris est, *infantes, sed adultos fideiq; capaces, sacrò hòc ritu initiarent: eos non aspergendo, profundendove, sed secundum Domini mandatum, primitivãq; Ecclesie praxim, ad sepultura typum exprimendum baptizando seu mergendo.* Et in Vindiciis à Stanislao Lubienicio pro Unitariorum in Polonia Religionis libertate conscriptis p. 276. confitentur, se *baptizatos, ut vetus formula habet, in nomen mittentis Patris, venientis Filii, & testantis Paracleti.* Hòc pactò Georgius Schomannus in Testamento ultimæ suæ voluntatis, quod libro citato subjunctum est, scribit, *annò 1562. 15. Januarii in aurora natum sibi esse filium primogenitum Paulum, qui baptizatus sit infans, se suisq; adhuc de vero baptismo ignorantibus.* At verò annò 1564. Jan. 22. sole oriò natam sibi esse filiam in Xianz, quæ non sit baptizata infans, quia ipse jam didicerat & docebat, *Padobaptismum esse humanum, non divinum, mandatum.* Addit: *Annò 1572. ultimò Augusti se ætatis 42. baptizatum esse Chmielnicie in Christi nomine; nec non annò 1574. primà Augusti matrem uxoris suæ baptizatam esse Chmielnicie.* Vid. libr. cit. p. 194. 195. Interim tamen monet Stephanus Lubienicius l. c. p. 268. in Notis ad Vindicias: *Baptismum Catechumenorum, id est, in fide Christiana institutorum & Symbolum Apostolicum profitentium, idq; per totius corporis in aquam immersionem, prout ipsi (Sociniani) faciunt, auctoritate Sacra Scriptura & Veteris Ecclesie praxi à suis confirmari: & Unitarios fratres (Socinianos) in infantia baptizatos ad iterandum Baptismum non cogere.*

XXXII. A Socinianis transeundum est ad Arminianos sive Remonstrantes, qui sicuti in infantibus nullum propriè dictum peccatum agnoscunt, Vid. Philipp. à Limborg Theol. Christian. lib. V. cap. LXIIX. §. 12. ita & sententiam, quâ statuitur, *primum Adami & Eve peccatum esse omnium posterorum peccatum, omneq; in Adamo peccasse, & propterea mortis ac condemnationis æterna reos esse factos, impugnare satagunt.* Lim-

borch. libr. III, cap. III, §. IIX. Hinc & mortem dicunt non habere ex se rationem pœnæ propriè dictæ in posteris Adami: fieri enim non posse, ut infantes propter alterius peccatum puniantur, sed esse eam naturalem tantùm movendi necessitatem ab Adamo mortis pœnâ punito in ipsos derivatam. *ibid.* §. I. & XVI. Neg, enim posteros Adami obligatos fuisse ad supernaturale illud donum imaginis divinæ habendum, quod jam Adamus amiserat. *ibid.* §. V. Atque hinc de infantum Baptismo censent, quamvis ille nusquam à Christo, nec ab Apostolis sit præceptus, neque ullum ejus exemplum ex Scriptura Sacra proferri possit, unde indubitato constat, infantes ab Apostolis baptizatos fuisse, sed hoc demum tertio vel quarto seculò introductum fuisse, licitum tamen eum esse, atq; piè ac decenter infantibus administrari posse, attamen necessariam haud esse, baptismum in infantibus designare (multò minùs actu ipsò conferre) ablutionem (remissionem) peccatorum, (qualia in infantibus non sint,) multò minus fidem in iisdem accendere: non levi enim laborare absurditate, quòd externa Baptismi ceremonia omnia peccata præcedentia eorumq; reatum delet & actu tollat, & ridiculum censeri debere, externam quandam ceremoniam supernaturalem virtutem (fidei habitum) & quidem momentò, in animo producere; posse tamen eundem denotare obligationem ad vitæ sanctimoniam sine expressa denotatione ablutionis peccati, utut fortè ejus signum sit, quod cum re signata arctissimam habeat cognationem, dum baptismò testemur, nos peccatis valedicere & renunciare; sicuti ex parte Dei possit denotare obligationem promissionis vitæ aeternæ, sine expressa significatione remissionis peccatorum; quæ adultis propria. Hæc Limborchius libr. III. Theol. Christ. cap. III. §. 20 & libr. V. cap. LXIX. §. 11. 12.

XXXIII. Ex dictis constat, nonnullos infantibus baptismum vel prorsus negare, vel si iisdem collatus sit, inutilem reputare, vel saltem eum non conferri in ablutionem & remissionem peccatorum. Quæ tamen sententia omnes ex falsa hac hypothesi fluunt, quòd homines communi modò nati non habeant peccatum, quod originale solet vocari. Quòd si ergò quis vel contra Veteres Pelagianos, vel contra

tra Anabaptistas, vel contra Socinianos, aut etiam Re-
monstrantes tueri velit: infantibus non solum conferendum
esse baptismum, sed & collatum ipsis in remissionem peccatorum
cedere; & verò ob adversariorum pertinaciam τὸδε ἐξ ἀρχῆς
probatu nonnihil videatur esse operosius, probationem lice-
bit transferre εἰς τὸ μεγαλύτερον, quòcum τὸ ἐξ ἀρχῆς cohæ-
reat, atque ex eo vel ex natura sua, adeoque ἐξ ὑποθέσεως, vel
δι' ὁμολογίας & ex adversariorum concessione δι' ἀνάγκης sequa-
tur. Erit itaq; hoc μεγαλύτερον probandum: Infantes, imò
omnes posteros Adami secundum naturam genitos, nasci cum
peccato, propter quòd æternæ damnationis reatus eos pre-
mat.

XXXIV. Non infeliciter autem hoc negotium su-
scepturus est, qui Scripturæ Sacræ loca huc pertinentia se-
cundum fidei analogiam expendit. Quòd si enim loca
Joh. III. 3. 5. 6. 7. Eph. II. 3. 8. evolvantur, statim nascetur hæc
probandi ratio:

Quicumque ita nascitur caro de carne, h. e. peccator de
peccatore, ut naturâ h. e. ab origine suâ sit filius iræ
& damnationis æternæ reus, ac propterea ad hanc evi-
tandam, salutem autem æternam consequendam indi-
get regeneratione ex aqua & spiritu, ille omnino natu-
râ h. e. à prima sui origine habet peccatum & ἀνομίαν.

Atqui Omnis homo ita nascitur caro de carne, h. e. pec-
cator de peccatore, ut naturâ h. e. ab origine sua sit
filius iræ, damnationisque æternæ reus, ac propterea ad
hanc evitandam, salutem autem æternam consequen-
dam indiget regeneratione ex aqua & spiritu.

E. Omnis homo naturâ h. e. à prima sui origine habet pec-
catum & ἀνομίαν.

Major ex se est evidens, quia extra gratiæ divinæ statum,
nihil hominem collocat, nisi peccatum, nec aliud quicquam
est, cui Deus irascatur, nisi peccatum. Quòd si igitur Deus ho-
minii

mini iratus est, eidem propter peccatum indignatur. Minoris partes singulas Scriptura Sacra evidenter confirmat. Et quidem de universalitate ejus saltem hoc testatur, quòd secundum Scripturas nemo ex peccatorum ordine eximatur, præterquam Christus. Hic enim cum non ex libidine carnis, neq; ex libidine viri, sed ex Spiritu Sancto sit genitus: quod enim in ea (Maria) genitum est, ex Spiritu Sancto est, & quod ex ea natum est sanctum, vocatur (reverà est) Filius DEI. Joh. I. 13. Matth. I. 20. Luc. I. 35. Unde & pius, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus appellatur Hebr. VII. 27. Porro probatio Minoris latet in verbis Servatoris Joh. III. 6. Quod genitum est ex carne, caro est: & quod genitum est ex Spiritu, spiritus est. Eph. II. 3. Naturà eramus filii iræ, sicuti & reliqui. Rom. XI. 3. Concluserunt DEVS omnes eis ἀπειθεῖαν, in contumaciam, ut omnium misereretur. Ulterius probatur Minor quoad reliquam sui partem ex Joh. III. 3. Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus denuò, non potest videre regnum DEI. Et v. 5. Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum DEI. Et v. 7. Ne mireris, me dixisse tibi: oportet vos gigni denuò.

XXXV. Atque ita τὸ μετὰ λαμβάνεμενον & quæstio minoris principalis directè & δεικτικῶς fuit probata. Quò ipsò etiam ἐξ ὑποθέσεως, imò & δι' ὁμολογίας quæstio principalis (τὸ ἐξ ἀρχῆς) hòc κατὰ μέγαλλον adhibito Syllogismo adversario est confirmata. Idem μετὰ λαμβάνεμενον etiam ex eo δεικτικῶς probari potest, quòd & peccatum, & hujus pœna, nempe mors, pertransisse dicatur in mundum, inq; omnes homines, etiam in eos, qui non peccarunt ad similitudinem transgressionis Adam, h. e. in infantes. Rom. V. 12. 14. Quòd per unius hominis inobedientiam peccatores constituti sint multi (h. e. omnes,) ut per unius obedientiam justì constituerentur multi (h. e. omnes.) ibid. v. 19. Quòd omnes peccarint (verbò activò non solùm actum, sed & habitum, ac quod per modum habitùs sese habet, denotante,) ac destituantur glorià DEI. Rom. III. 23. At verò hoc ipsum ex instituto agere non est præsentis negotii.

XXXVI.

XXXVI. Interim non inconſultum ducimus monere, adhuc aliò modò *κατὰ μὲν ἀλλήλων* adverſarios, infantibus baptiſmum denegantes, poſſe conſtringi. Scilicet cū res in hanc quæſtionem delata ſit: *omnem hominem naſci cum peccato*, quod eſt originis peccatum; & verò hæc univerſalis conſuſio, quæ ſimul affirmans eſt, adhuc probatu non nihil videatur difficilior: ſicuti & Ariſtoteles I. Prior. XXVI. §. 3. agnoſcit, *univerſale attributum difficillimè adſtrui, facillimè autem everti poſſe*; contrà autem ad confirmandum faciliora eſſe *ἐπιμὴλα particularia*: quia & in pluribus figuris, & per plures modos confirmantur, quàm univerſalia; licebit cum adverſario paciſci, ut univerſalem hanc conſuſionem, tanquam probatam, agnoſcere velit, ſi quod de ſubjecto univerſaliter fuerat prædicatum, vel uni ſaltem ſingulari ineſſe oſtenſum fuerit. Quod ſi acceptet adverſarius, licebit ei Davidis, *hominis illius DEI*, II. Paral. II. 14. *viri ſecundum cor & voluntatem Domini* I. Sam. XIII. 14. Actor, XIII. 22. exemplum proponere, h. m.

Quicumque in peccato fuit conceptus, ei naturâ & ab ortu adhæret peccatum.

Atqui David in peccato fuit conceptus.

E. Davidi naturâ & ab ortu adhæret peccatum.

Minor conſtat ex Pfalm. LI. 7. ubi David coram Deo hanc edit conſeſſionem: *Ecce! in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccato calefacta eſt de me mater mea*. Conſuſio hæc ſingularis eſt *κατὰ μὲν ἀλλήλων*, attamen remotius, & *ὁμολογίας* autem faciens ad *κατὰ μὲν ἀλλήλων* proximioris, quod eſt univerſalis hæc aſſertio: *O. homo cum peccato naſcitur*; ſive: *Omni homini naturâ & ab ortu ſuo adhæret peccatum*; ultimò autem ad quæſtionis principalis confirmationem. Etenim τὸ *κατὰ μὲν ἀλλήλων* conſuſioni principali proximius ſecundum pactum initium per Inductionem imperfectam ad modum Syllogiſmi Exemplaris formandam ex ſingulari illa h. m. ſequitur:

D

Davidi

Davidi naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum.

David est homo.

E. Omni homini naturâ & ab ortu suo adhæret peccatum.

XXXVII. Atque ita patet, quomodo in controversia de Pædobaptismo Syllogismò κατὰ μέλην, contra adversarium convenienter uti liceat. Simul etiam apparuit, quâ ratione quæstionis universalis probationem in quæstionem vel particularem, vel singularem transferre liceat. Cujus rei aliud exemplum ex Rom. IV. non inutiliter huc transferetur. Scilicet cap. præced. III. hoc egerat Apostolus, ut ostenderet, neminum hominum apud Deum justificari aut apud eundem peccatorum remissionem impetrare per legis opera, sed omnes cum Deo in gratiam redeuntes, sive Judæi sint, sive Græci, ex fide (ἐκ πίστεως, sive, διὰ πίστεως) justificari, atque adeò fidem in ordine ad justificationem causæ impulsivæ, ceu Bellarminus quoque libr. I. de Justificat. cap. X. agnoscere cogitur, quamvis non principalis, sed potius minùs principalis, rationem habere. Vid. Rom. III. 20. 28. Hujus verò quæstionis ulteriorem probationem sequi, cap. IV. in hanc singularem: *Abraham justificatus est fide* contra legis opera; κατὰ μέλην transfert: idque propterea, quia quæ est ratio justificationis in uno, eadem quoque in reliquis omnibus est futura. Quæ ὑπόθεσις vel simpliciter, vel δι' ὁμολογίας assumpta fundata est in loco Actor. XV. 11. Conf. Rom. IV. 23. 24. 25.

XXXIIX. Abrahamum verò ex fide justificatum esse, non unâ ratione confirmat Apostolus Rom. IV. inter alia ita argumentatus:

Quicumque non ex operibus justificatur, ille justificatur ex fide.

Atqui Abraham non fuit justificatus ex operibus.

E. Abraham justificatus fuit ex fide.

Major ex duplicis pacti à Deo cum hominibus initi ratione est

est manifesta: siquidem pacti legalis ratio exactam legis impletionem requirit, pactum autem Evangelicum fidem in meritum Christi reponendam exigit. Unde aded licet propter nominis apud Judeos reverentiam fides & lex vocatur, ceu ad l. c. Theophylactus loquitur, quando tamen de causa justificationis impulsiva ex parte hominum sermo est, opera legis fidei ita opponuntur, ut sicuti hęc pacto medium non admittunt, ita etiam unum horum mediorum alterum sufficienter excludat. Pugnam; ait Chrysoftomus, inter fidem & opera instituit Apostolus, luctamq; universam circa justum hic sistit. Minorem autem Apostolus Rom. IV. 1. 2. ita confirmat: *Quid igitur dicemus, Abrahamum patrem nostrum adeptum esse justitiam secundum carnem?* h. e. ut Apostolus se ipsum exponit, & Theodoretus agnoscit, ex operibus legis? *Nam si Abraham ex operibus justificatus fuit, habet quod gloriatur, coram hominibus quidem, sive in presenti iudicio, ut Ambrosius loquitur, est non coram DEO, utpote apud quem justitia ipsi propter meritum Christi ex gratia est imputata. Unde oritur Pro-Syllogismus ad Minorem:*

Quicumque justificatur ex operibus legis, non habet gloriam apud Deum.

Atqui Abraham habet gloriam apud Deum.

E. Abraham non est justificatus ex operibus legis.

Minor inde constat, quia justitia Abrahamo ex gratia fuit imputata, ita quidem ut *amicus DEI* II. Paral. XX. 7. Esa. XLI. 8. Jacob. II. 23. & *pater credentium*, cui in semine suo gentes in hæreditatem sint datæ, vocatus fuit, Rom. IV. 13. Hebr. I. 2.

XXXIX. Porro *μετὰ τὰς βαρβάρων* illud: *Abrahamum fide esse justificatum*; Apostolus Scripturæ Sacræ testimoniò confirmat. Etenim Rom. IV. 3. allegat verba ex Genes. XV. 6. *Quid enim Scriptura dicit: Credidit Abraham Deo, quòd in semine suo h. e. Messia benedictionem consecuturi sint omnes in illum credentes; & imputatum est ei pro justitia, idque ex gratia; sive Abrahamo credenti, nihil autem operibus suis*

merenti fides in remissionem peccatorum est imputata; siue, merita & iusticia Messie fide apprehensa Abrahamo tale quid operibus suis non promerenti propter fidem ita fuerunt imputata, ac si ab ipso essent prestata. Conf. Gal. III. 6. Jacob. II. 23.

XL. Pergit Apostolus v. 4. 5. in confirmatione istius quaestionis h. m.

Cuicumque merces (vita aeterna primum in spe, deinceps in re) ex gratia obtingit, is mercedem illam non suis operibus, sed fidei debet acceptam ferre.

Atqui Abrahamo merces (vita aeterna, primum in spe, deinceps in re) obtigit ex gratia.

E. Abrahamus mercedem illam non suis operibus, sed fidei acceptam referre debet.

Majorem secundum oppositionem fidei & operum his verbis proponit Apostolus v. 4. & 5. *Atqui ei, qui operatur, merces non imputatur ex gratia, sed ex debito. Ei vero, qui non operatur, sed credit in eum, qui justificat impium, imputatur fides sua pro iustitia.* Minorem ex Mose Genes. XV. 6. confirmatam, ubi dicitur: *Credidit Abraham DEO, & imputatum est ei pro iustitia;* ulterius testimoniò Davidis roborat ex Psalm. XXXII. 1. quippe qui eum (qualis Abraham erat) *beatum prædicat, cui Deus iustitiam imputat absque operibus.* v. 6. siue: *cui remittit iniquitates & regit* (כִּסְפָּה est supernè aliquid imponendo operire, ne conspiciatur,) *peccata. Quid autem est, DEVM tegere, nec videre peccata, quam non punire?* inquit Augustinus. Atque ita tanquam *ἰσοδυναμίας* Apostolus indifferenter accipit hæc loquendi genera: *Imputari fidem ad iustitiam; iustitiam sine operibus imputari. Item non imputare peccata, tegere peccata, remittere peccata.*

XLI. Sed & hoc observandum, Judæos circ umcisioni, tanquam operi præ ceteris insigniori, & longè sanctiori justificationem tribuisse, eandemque ob causam Pseudo-Apostolos eandem deinceps urfisse. Actor. XV. 1. 5. At verò indicat

indicat Apostolus, Abrahamum etiam ante susceptam circumcisionem, imò & ante legem solenniter promulgatam fuisse justificatum; ideoque justificationem ipsius non fuisse ex lege, aut ex operibus legis, sed ex fide. Vid. Rom. IV. 9. 10. 11. Imò pergit docere: sicuti promissio hæreditatis mundi Abrahamo & semini ejus per legem non obtigit, sed potius per fidem; ita & justitiam eidem non per legem, sed potius per fidem evenisse. Rom. VI. 13. 16. 17. Quòd autem illa promissio & justitia non ex lege fuerit, inde probat, quia aliàs futurum esset, ut *fides redderetur vana, & promissio irrita.* Rom. IV. 14. & porro *lex potius iram operetur*, homines coram judicio Dei accusando, iræque divinæ ac maledictionis reos esse convincendo. *Ex fide* igitur est hæreditas, ita ut sit *per gratiam*, non autem ex operum meritis. Vid. Cornel. Martin. de Analyfi Formæ cap. XII.

XLII. Atque ita apparet, quâ ratione Apostolus quæstionis universalis, cujus probationem susceperat, confirmationem in *μὴ λαμβάνομενον* singulare vel *δεν ληκός*, vel *κατὰ τὸ ἀδύνατον* demonstrandum transferat. Simile quid animadvertitur in disceptatione à Christo Salvatore de mortuorum resurrectione cum Sadducæis instituta. Matth. XXII. 23 --- 27. Luc. XX. 27 --- 40. Non solum autem Christus Sadducæorum dubitationi satis fecit, sed & mortuorum resurrectionem contra eos adstruxit. Status igitur controversiæ erat *de mortuorum resurrectione*, Matth. XXI. 31. quam Sadducæi negabant. Conf. Actor. XXIII. 8. Cùm enim Antigonus Sochæus Justus, ex Synagoga magna ultimi, discipulus sectæ suæ alumnis solitus fuisset inculcare: *DEO decere ministrari non servorum instar, qui eâ conditione Domino ministrant suo, ut mercedem recipiant; sed potius absque omni recipiendi mercedem conditione propter DEI reverentiam, quæ nobis incumbat; discipuli hujus Antigoni Zadock & Baithos magistri sui sententiam eò acceperunt, ac si nulla prorsus non tantum hujus seculi, sed nec futuri daretur merces. Unde ulterius intulerunt: Spiritum hominis post mortem ejus non amplius superesse.* Et deinceps *resurrectionem*

~~non~~ mortuorum negarunt: quòd si enim ne post hanc quidem vitam retributio aliqua est speranda, nullius usùs fuerit resurrectio mortuorum. Ita illi errore semel admisso in plures sunt lapsi!

XLIII. Quàm maximè verò ex Mose probationem suam Dominus haurire voluit, quòd Sadducei quinque tantùm libros Legis recipiant, Prophetarum vaticinia respiciant; ut ex Origene & Hieronymo in Matth. XXII. loquitur Ildorus Hispalensis lib. IIX. Origin. cap. IV. In quam sententiam allegare quoq; solent Josephum lib. XII. Antiqq. cap. II. *Ne quicquam prater Legem servandum existimant Sadducei. Nam de sapientia cum magistris disceptare ad virtutem reputant.* Quamvis ex Josephi verbis id potiùs intelligatur, Sadducæos non quidem Prophetas & Hagiographa rejecisse, attamen Legi divinæ ipsi adeò tenaciter inhæsisse, ut *παρρησιαδὲως δ' εὐσεβούς* ei non æquarint, neq; cum suis æmulis & adversariis, Pharisæis, æquè eas receperint, & populo obtruserint. Vid. Josephus lib. XIII. Antiqq. cap. XII. Rectius itaque dicitur, quum Sadducei è Mose contrare resurrectionem insurgerent, visum fuisse Servatori, similiter è Mose resurrectionem confirmare; atq; ita simul cum voluisse horum adversariorum suorum arrogantiam retundere, atque adeò hoc ipsum testimonium adduxisse. Ita nos docet B. Georgius Calixtus Tract. Immortalitate animæ & Resurrectione Carnis cap. V. p. 35.

XLIV. Provocat verò Servator ad verba Dei, quæ ex rubo ad Mosen usurpavit, Exod. III. 6. *De resurrectione verò mortuorum, sive, quòd mortui suscitandi sint, nonne legisti in libro Mosis, quomodo in rubo ei & vobis locutus sit Dominus, dicens: Ego sum DEVS Abraham, & DEVS Isaac, & DEVS Jacob. Non est autem DEUS mortuorum DEVS, sed viventium: omnes enim vivunt ei.* Luc. XX. 37. 38. Ut autem ostendatur, quomodo mortuorum resurrectio ex his verbis probetur, ratio habenda est verbi SUM. Non enim dicit Dominus: *Ego ERAM Deus Abrahami; & sed potius: Ego SUM Deus Abrahami; &c.* non solum ad significandam æternitatem DEI nullà

nullâ temporis differentiâ mensurandam., Vid. Joh. IIX. 54. verùm etiam ad designandam ἰσότητι horum sanctorum Patrum ratione partis sui potioris. Benè Chrysoſtomus Homil. LXXI. in Matthæum: *Non dixit DEUS: ERAM; sed: SUM, eorum scilicet DEUS, qui SUNT, & vivunt.* Et Haymo in eundem locum: *Non dixit: Ego FUI DEUS Abraham, DEUS Isaac, & DEUS Jacob; sed: ego SUM; ostendens animam non simul cum corporibus, ut Sadducaei putabant, interiisse, sed vivere & esse.* Unde & subditur: *Non est DEUS mortuorum, sed viventium, Illorum autem DEUS esse non posset, si non subsisterent.*

XLV. Ulterius expendendum est, quâ ratione Deus se appellârit *DEUM Abrahami*. Sciendum autem est, quando vox: *DEUS*; ponitur cum casu possessivo, eam notare ἐπιπέτης, protectorem, tutorem, dominum; ceu observavit Slevogtus ad Marc. XII. ex allegatione Joh. Schilteri de Syllog. ex hypoth. cap. III. §. VI. Sicuti & Philippus Melanchton Part. III. Oper. p. 536. inquit: *Dicere, quòd DEUS sit DEUS aliquorum, (viventium,) est dicere, quòd curet, quòd beneficiat, quòd servet eos, quorum se nominat DEUM; sicut in primo præcepto dicit DEUS: Ego sum Dominus DEUS tuus; id est, te curans, exaudiens, juvans, servans.* Inde intelligitur, cur Servator dicat, *DEUM non esse DEUM mortuorum* h. e. ex Sadducæorum hypothese, eorum, qui vitâ decedentes ad eum modum intereant, ut prorsus in nihilum abeant, neque amplius divinæ potentiae subjaceant, sed potius sicuti nunc non sunt aliquid, ita nec aliquando sint futuri aut unquam esse possint. Aliàs Apostolus Rom. XIV. 9. dicit, *Christum & mortuis & viventibus dominari*; sed is per mortuos non intelligit eos, qui omni ex parte interierunt, sed eos, qui quoad potissimam sui partem adhuc supersunt, & voci DEI aliquando parebunt, in vitam suo tempore redituri. Erit itaq; *DEUS vivorum DEVS*, ita ut illi, quorum est *DEUS*, saltem quoad meliorem sui partem sint superstites, atque *ei vivant*, quiq; ad eò ejus potentiae subjacent, ut pro ipsius beneplacito in vitam revocari possint. Circa quem locum notanda sunt verba Maldonati Comm. ad Matth. XXII. v. 32. *Cum Christus addidit: omnes enim vivunt ei; tantùm rationem reddere voluit,*

cur

cur Abraham, Isaac & Jacob, qui mortui erant, viventes appellasset, quia nimirum omnes non solum, qui corpore vivunt, sed etiam qui mortui sunt, Deo vivunt: non tantum quia eorum anima vivunt, sed etiam quia efficere DEUS potest, ut in sua corpora revertantur, & eò modò vivant, quò antè vivebant; sicuti cap. IX. 24. dixit: Non est mortua puella, sed dormit; vel nobis mortui sunt, sed DEO vivunt, quia nos sola videmus corpora: corpora autem mortua sunt, anima verò vivunt.

XLVI. Quibus ita præmissis licebit vim argumenti, quò Dominus contra Sadducæos usus est, profundius inspicere, simul etiam cujusmodi sit argumentatio, & quid concludat, intelligere. Erit autem talis Syllogismus:

Quorumcunque DEUS est DEUS, illi non quoad omnia mortui sunt & interierunt, sed vivunt Deo, ac quoad meliorem saltem sui partem sunt superstites.

Abraham, Isaac & Jacob sunt illi, quorum DEUS est DEUS.

E. Abraham, Isaac & Jacob non quoad omnia mortui sunt & interierunt, sed vivunt DEO, ac quoad meliorem sui partem sunt superstites.

Major in his Servatoris verbis habetur: *DEUS non est DEUS mortuorum, sed viventium.* Matth. XXII. 32. Minorem autem ipsius DEI Exod. III. 6. à Mose consignata, à Christo autem Matth. XXII. 31. repetita, verba constituunt.

XLVII. Sciendum autem est, Servatorem non directè inferre conclusionem principalem, sive τὸ ἐξ ἀρχῆς, sed hoc ipsum in quæstionem minùs principalem per quamdam μεταλλάξιν transferre. Duplex autem est μεταλλαμβανόμενον, à quo principalis quæstionis contra Sadducæos suscipienda probatio pendet: unum proximius, alterum remotius. Et quidem. Conclusioni demonstrandæ proximius μεταλλαμβανόμενος est hoc: *Omnem animam rationalem post mortem hominis esse superstitem;* sive animam rationalem esse immortalem, neque unà cum corpore

corpore interire. Remotius autem *μὴ ἀλάμβανόμενον* fuit hoc: *Abraham, Isaac, & Jacob vivunt*; Et si vivunt, vel ratione corporis vivunt, vel ratione animæ: non autem vivunt aut superstites sunt ratione corporis, quippe quod dudum, etiam tunc, cum DEUS hanc gratiæ promissionem faceret, in principia sua erat resolutum; E. ratione animæ vivunt; si ve quod idem est: animæ eorum sunt superstites vitam intellectualem viventes. Ex hoc beneficiō Inductionis, quamvis hæcenus imperfectæ, vel etiam secundum rationem argumentationis exemplaris, sequitur *μὴ ἀλάμβανόμενον* quæstioni principali proximius, nempe hoc: *O. anima rationalis est immortalis & post hominis mortem superstes*. Quæ ipsa Conclusio universalis quidem ex singularibus præmissis in tertia figura secundum Consequentiam materialem *δεικτικὸς* fuit, consequentia tamen ista sic satis valida est: quandoquidem omnium animarum ratione istius prædicati eadem est ratio. Ex hac verò secundum propriam Sadducæorum *ὁπόθεν* contra ipsos τὸ εἶ ἀρχῆς probatum erat.

XLIX. Unde adeò non solum Servator iterum iterumq; poterat dicere, Sadducæos *multum errare*; Marc. XII. 27. verum etiam hęc pactò ipsis os adeò *obturabat*, ut *turba hæc audiens percussa fuerit ob doctrinam ejus*: Matth. XXII. 33. 34. *quidam etiam ex scribis* (qui procul dubio sectæ Phariseorum erant addicti,) doctrinæ efficaciam collaudarint, & *respondentes dixerint: Magister, bene dixisti*: reliqui verò *non fuerint ausi*, quicquam amplius eum interrogare. Luc. XX. 38. 39. Etenim Sadducæi, ut Origenes, Hieronymus, & Autor imperfecti Operis annotarunt, propterea futuram negabant resurrectionem, quòd animas immortales esse non crederent, idque ex *Actis Apostolorum cap. XXIII. 8.* perspicuum est. Itaque probatà testimoniò notò animarum immortalitate & resurrectione illis probabatur. Adde, quòd olim non solum inter Judæos, sed inter omnes etiam ferè Philosophos hæc duæ quæstiones, altera de immortalitate animarum, altera de corporum resurrectione, adeò copulata iugataq; fuerint, ut pro una eademq; haberentur. Itaq; videmus Autorem secundi libri

Επισημ. οὐκ ἀξιολογ. Ν. οὐκ. Ματθαίου

Maccabæorum cap. XII. 43. ex animarum immortalitate resurrectionem probare, idemq; in I. Epist. ad Corinth. 10° cap. XV. facit D. Paulus, ubi omnia ferè argumenta, quibus resurrectionem probat, tantum ad probandam animarum immortalitatem valent; sed quia nemo resurrectionem negabat, nisi qui animas credebat extingui, eadem argumenta resurrectionem probant. Ita Maldonatus Comm. in Matth. XXII. 32.

XLIX. Atque ita constat, cujusmodi argumentorum genere Servator contra Sadducæos in demonstranda mortuorum resurrectione fuerit usus. Maldonatus l. c. de eodem sic judicat, *voluisse Christum non omnino necessarium, (ex τῶν ἀκείων ἢ ἀναστάντων procedens) sed tantum probabile (ex τῶν ἀνδρόφων, quæ simul concessa supponerentur, haustum) argumentum afferre: quod id ipsum ad coarguendos Sadducæos satis esset.* Ex nostratibus de argumentatione hæc Servatoris videri potest Cornelius Martini libr. de Analyti Formæ cap. VI. p. 102. seqq. ubi inter alia dicit, *Servatorem Sadducæis solidissimè & respondisse & eos confutasse.* Add. Stahlius Nott. & Animadvers. in Compendio, Dialect. B. Horneji ad lib. III. cap. II. X. p. 240. Joh. Schilterus Dissert. de Syllogismis ex hypothese cap. III. §. VI. nec non Philippus Zeifoldus, qui peculiari Dissertatione, Logicæ sacræ (quam vocat,) subjunctâ, Discursum Servatoris de mortuorum resurrectione institutum expendit.

L. Lucem hæc omnia capient ex eruditissimis B. Gerhardi Titii, Theologi celeberrimi, Annotationibus, quibus nonnulla loca Scripturæ in Compendio Theologiæ Hutteri allegata illustravit. Ita autem ille ad verba Matth. XXII. 23. in Loco XXIX. Quæst. VI. allegata fuit commentatus: *Quæstione sextâ allegatur ab Huttero locus Matth. XXII. 23. Deus est Deus Abraham, DEus Isaac, & DEus Jacob. Non est autem DEus mortuorum, sed viventium. Autor ex hoc loco satis rectè probat animarum ὑπαρξιν post earum à corpore solutionem, Ceterum ipse Dominus verbis his Mosaicis resurrectionem mortuorum futuram etiam confirmatum iovit, ut in capite Matthæi citato videre licebit.* Martinus Becanus Jesuita Opusculorum Theologicarum Tomo V. Apologiâ pro Judice Controversiarum cap. II. Argumento

mentò I. p. 317 exagitat Lutheranos, quòd argumentum hoc
Servatoris post tot interpretum subsidia non potuerint ad for-
mam syllogisticam redigere, cùm in Colloquio Durlacensi
ab ipsis id postulatum esset. Et petit hanc Conclusionem: Ergò
Mortui resurgent; inferri à nobis in forma syllogistica. Cete-
rum quod Becanus à Lutheranis petit, & quod eos non potuisse in
eo Colloquio prestare, ait, hoc nos ab ipso aut ejus successoribus vi-
cissim postulamus, ut ipsi illi pro suo magistrali acumine, si possint,
praestent, nempe è verbis Servatoris nobis in forma syllogistica
inferant, & proxime quidem atq; immediatè (nam hoc videtur
Becanus postulare,) inferant hanc conclusionem: Ergò Mortui
resurgent. Si quis Jesuitarum id prestare valebit, age, faciat
periculum, atque ubi praestiterit, erit nobis magnus Apollo. Ni-
mimum remotò ludibriò & remotò omni jocò, si serio dicendum, quòd
res est, intentio Servatoris non fuit, proxime & immediatè inferre
è verbis ex Mose citatis ipsam resurrectionem mortuorum, sed al-
liud quid, quò probatò ipse noverat de resurrectione mortuorum,
Sadduceos non magnoperè amplius fore tergiversaturos. Etenim
negabant illi homines utrumq; hoc, & quòd anima corporibus e-
gressa superstites essent, & quòd illa corporibus pristinis aliquando
redusienda, atque ita mortui olim essent resuscitandi. Christus ita-
que priorem sententiam de animarum $\psi\alpha\psi\tau\epsilon\iota$ proxime & immediatè
probavit, posteriorem autem consequenter tantum & indirectè, in
quantum noverat, Sadduceos priorem hypothesin idèò negare, ut
tantò faciliùs ipsam animarum cum corporibus reduntionem possent
negare. Atque probatà animarum $\psi\alpha\psi\tau\epsilon\iota$ circa earum reduntio-
nem cum pristinis corporibus non admodum difficiles porro futuros.
Argumentum interim Servatoris in forma, si quis sanè requireret, hoc
ipsum est:

Quorumcunq; DEUS est DEUS, illi non sunt mortui, sed
vivunt.

Abrahami, Isaaci, & Jacobi DEUS est DEUS.

E. Abraham, Isaac, & Jacob non sunt mortui, sed vivunt.

Non ceriè quoad corpus; Ergò quoad animam. Hæc Titius i ma-

αριστες, qui hanc in rem videri quoque cupit *Dr. Stahl's Notas in Compend. Dialect. B. Horneji libr. III. cap. IIX. in fine.*

LI. Sufficiant hæc de Syllogismo κατὰ μέλην, cujus structura ita se habet, ut τὸ μεταλαμβανόμενον εὐθις περιηκῶς probet ut, hęc probatō ipsum quoq; τὸ ἐξ ἀρχῆς vel ἐξ ὑποθέσεως, vel ἐξ ὁμολογίας sive διὰ συνθήκης ὁμολογημένως confirmatum esse censeatur. Sciendum tamen est, quando τὸ ἐξ ἀρχῆς positā enunciatione, sive conclusionē, quæ utcunque probata fuit, vel ex se non sequitur, vel alter, quod cum agimus, id ipsum sive expressā, sive tacitā conventionē inītā inde secuturum non agnoscit, Syllogismum hujusmodi non esse πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον. Unde quando Dialecticus Interrogans Conclusioni abs se illatæ consecutarium annectit, quod reverā inde non sequitur, & postmodum Respondentem urget, ut ad objecti Syllogismi præmissas respondeat, non tam syllogismō κατὰ μέλην utitur, quàm stratagemate quōdam adhibītō eōdem uti videtur. Etenim Consequens illud Conclusioni illatæ annexum neque ex se ad Conclusionem illam sequitur, neque ex conventionē aliqua sive tacita, sive expressā cum Respondente inīta. Unde adeō Respondentis est Conclusionis quoque rationem habere, ne præteritā eādē alteram præmissarum per imprudentiam neget, cum totus Syllogismus, consecutariō illō remotō, rectē sese habere possit.

LII. B. Keslerus in Methodo disputandi Part. speciali p. 179. 180. idem monet, & exempla quædam affert. Etenim si quis ita colligat:

Cibus spiritualis ore fidei accipitur.

Corpus Christi est cibus spiritualis.

E. Corpus Christi ore fidei accipitur; ac propterea non accipitur ore corporis.

Item: Ubi est corpus Domini, ibi & sanguis ejus adest.

Atqui in Sacra Cœna unā cum pane consecrato adest corpus Domini.

E. In

E. In Sacra Coena una cum pane consecrato adest quoque sanguis Domini: & per consequens non opus est, ut ille Domini sanguis laicis & Clericis non conficientibus cum consecrato vino seorsim exhibeatur.

Indicium facit alius alicujus exempli:

Qui in Christum credit, credit, Christum esse verum Deum.

Qui Mose credit, credit in Christum; imò mysterium Trinitatis admittit.

E. Qui Mose credit, Christum verum esse Deum credit, imò Trinitatis mysterium admittit. Et per consequens mysterium hoc in Mose clarè & distinctè est propositum.

Item:

Quicumque sunt oves Christi, pro iis Christus est mortuus; Electi sunt oves Christi.

E. Pro electis Christus est mortuus; atque ita pro reprobis non est mortuus. Vid. Wendelin. Theol. Christ. lib. I. cap. XVII. p. m. 289.

L.III. Monet tamen idem Keslerus, vitium non esse in conclusione illata, sed potius in eo, quòd conclusioni aliquod consecrarium, ad illatam conclusionem non sequens, annectatur. Unde monet, *in hoc casu Respondentem debere negare, conclusionis mantissam rectè adjectam; ac petere novum Syllogismum fieri ex conclusione & ejus consequente: idem enim manifestius vitium se ostendet.* Circa primum igitur exemplum observat, additionem consecrarii alere fallaciam oppositorum, cum acceptio, quæ ore corporis fit, acceptionem, quæ fit per fidem, non excludat. In altero exemplo à præsentia ad modum accipiendi malè ait collectionem institui. Sicuti etiam consecrarium tertio syllogismo subjunctum fallaciam à dicto simpliciter ad dictum secundum quid alit; prout à B. Georgio Calixto in Apologia contra Wellerum lit. CC. fac. b. monstratum esse docet. Quartum etiam Syllogismi consecrarium ad conclusionem

clusionem comparatum prodit fallaciam oppositorum: si-
quidem quamvis electis meritum Christi ratione applica-
tionis, quæ fit per fidem, necnon secundum voluntatem
DEI consequentem, in salutem cedat, ratione acquisitionis
tamen & ex intentione Christi secundum voluntatem ejus
antecedentem idem illud reprobis quoque est oblatum, quam-
vis illi hanc gratiam repudient, eademque se indignos cul-
pâ suâ reddant. Conf. Andreas Prücknerus de Method.
Disput. part. I. Tract. II. Sect. II. Membr. I. n. 29. 30. 31. 32.
p. 219. 220.

LIV. Non igitur fit Syllogismus *περὶ μεταλαμβάνου-
μενον*, nisi quando τὸ ἐξ ἀρχῆς ad conclusionem *δεικτικῶς* illatam vel ex
aliqua hypothese sequitur, vel ex tacita, aut expressa conven-
tione tanquam legitime sequens ab eo, quodcum agimus, ad-
mittitur. Quod pacto facile patet, quid inter *μετάληψιν*, &
ἀπαγωγήν intersit. Etenim idem infertur τὸ *μεταλαμβάνου-
μενον* tanquam conclusio minus principalis, ut ex eo τὸ ἐξ ἀρχῆς
ulterius inferatur, licet aliâ ratione, quam quâ secundum
primam Syllogismorum virtutem II. Prior. I. indicatam præ-
ter τὸ *συμπεράσματι*, quod Syllogismus actu infert, alia *πορίσματα*
vel ad conclusionem illatam, vel ad præmissas sequentia
deducuntur: at verò *ἀπαγωγή* est, quando in Syllogismo Mi-
nor obscura est, licet non omnino ignotior conclusione, aut
pauciora media ad sui probationem requirit, quàm ipsa con-
clusio, ac proinde à conclusionis cognitione ad Minoris pro-
positionis probationem dilabimur, aut eò nos deduci pati-
mur. Vid. Aristot. II. Prior. XXV. II. Top. V.

LV. Sed nec prætermittenda est comparatio Syllo-
gismi metaleptici cum ea Syllogismorum specie, quæ *διὰ
τὸ ἀδυνάτου* concludit. Sunt enim nonnulla, in quibus con-
venient, sunt & in quibus discrepant. Et quidem Syllogi-
smus ad impossibile ducens cum Syllogismo metaleptico in-
eo convenit, quod non solum uterque sit ἐξ ὑποθέσεως, ve-
rùm etiam in eo, quod utriusque generis Syllogismus imme-
diatè non inferat conclusionem principalem, sed aliam ali-
quam

quam, & quidem vel ex se, vel saltem ex opinione alterius veram, ad quam tamen principalis quæstio ἐξ ὑποθέσεως sequatur. Interim tamen in eo differunt, quòd Syllogismus κατὰ μέλη ληΐν, quamvis non inferat conclusionem, de qua principaliter sermo est, ejusmodi tamen inferat conclusionem, quæ principali quæstioni est similis, aut cognata. At verò Syllogismus ἐἰς τὸ ἀδύνατον ἄγων non solum non probat immediatè quæstionem principalem, verum etiam nec probat ei similem aut cognatam. Sicuti nec contradictoriam conclusionis principalis infert, sed eam tantum assumit, ut ex eadem, ut & altera præmissarum concessa, concludat aliquod ψεύδος & manifestè falsum; ex cujus falsitate denique ejus propositionis, quæ conclusioni vel illatæ, vel inferendæ contradictoriè est opposita, falsitas, & ex hujus falsitate tandem ipsius conclusionis principalis veritas cognoscatur. Vid. Joh. Neldel. Instit. de Ulu Organ. Arist. Part. III. cap. II. §. 48.

LVI. Sed & aliam inter Syllogismum κατὰ μέλη ληΐν, & Syllogismum ἐἰς τὸ ἀδύνατον ἄγωνια observat Aristoteles I. Prior. XLIV. §. 3. differentiam: quòd syllogismi metaeptici nonnunquam requirant adversarii confessionem aut concessionem, eamq; vel tacitam, vel expressam; adeò quidem, ut nisi ea accesserit, sæpe non possit ad concludendum veniri; cujusmodi tamen concessio ad syllogismos ad impossibile ducentes non requiritur, cum principiorum partim de contradictoriorum veritate vel falsitate, partim de syllogistica consequentia loquentium tam manifesta sit ratio, ut assensus ipsis subtrahit non possit. Docet hoc Aristoteles I. Prior. XLIV. §. 3. inquiens: διαφέρουσι δὲ τῶν μεταεπιμήνων ἐπὶ ἐν κείνοις τὰ δὲ εἰ περιδομολογήσασθαι, ἢ μέλλει συμφέσθαι. ἐν ταύτῃ δὲ οὐ μὴ περιδομολογησάμενοι συγχωροῦσι, διὰ τὸ φανερόν εἶναι τὸ ψεῦδος. Differunt Syllogismi metaeptici ἀπὸ τῶν ἀδύνατων ad impossibile ducentibus: quoniam in illis antea fateri oportet, ut postea conveniat. Hic verò etiam, qui antea fassi non sunt, admittant, quia falsitas est evidens. Quæ verba Joh. Baptista Monlorius ita παραφρασεῖται: Est hoc discrimen inter has ratiocinationes ducentes ad incommodum, & illas superiores ex transfusione, quòd in illis est necesse, ut prius

ex pacto aliquid concedat adversarius, quò deinde cogatur fateri propositam questionem: In his autem etiamsi nihil initio concedat, favebitur tamen necessario propositam questionem.

LVII. Atque ita constat Syllogismorum καὶ μετέωρων conclusivum ratio. Usus eorum, quem sive in arte Analytica, sive in facultate Dialectica pollicentur, quod attinet, de eo placet loquentem audire Henricum Höpfnerum in I. Prior. XXIII. p. 197. *Transumptorum & ex pacto concessorum Syllogismorum usus Analyticus ex posterioribus Analyticis haberi potest. Si enim propria affectionis subjectum καὶ ὄντος nomine careat, tunc etiam est hac postulatione utendum, ut si de una quadam specie sit demonstratum, pro demonstrato habeatur totum genus; cum πᾶτων καὶ ὄντος in quibusdam aliter demonstrari nequeat. Alioqui in Topicis disputationibus crebro occurrunt & hi Syllogismi, ubi probe cavendum, ne sophisticè transumatur species.*

LIII. Postquam itaque Syllogismorum καὶ μετέωρων conclusivum indolem pro instituti ratione expendimus, accedendum est ad Syllogismos καὶ ποιήματα: siquidem & illi post eos, qui vel καὶ τὸ ἀδύνατον, vel καὶ μετέωρον concludunt, Syllogismis ἐξ ὑποθέσεως ab Aristotele I. Prior. XXIX. §. 6. accensentur, eosque unà cum reliquis respicit I. Prior. XLIV. §. 4. inquires: *Multi quoque alii Syllogismi concludunt ex hypothesis, quos considerare oportet, ac dilucidè explanare. Quamnam igitur horum sint differentia, & quot modis fiant syllogismi ex hypothesis, posterius dicemus.* Quibus verbis partim ea respicit, quæ de ratiocinationibus ex similitudine qualitatis in Topicis sunt tradita, partim ea, qua de deductione ad impossibile II. Prior. XI. XII. XIII. XIV. sunt posita.

LIX. Syllogismos igitur καὶ ποιήματα quod attinet, quamvis illi aliquid supponant, non tamen tam καὶ μετέωρον, per transumptionem, quam καὶ ποιήματα, per assumptionem, & quidem ejus, quod simile est, vel aliam convenientiam habet, concludunt; ceu Theophrastus, & cum eo Philoponus docent. Conf. Julius Pacius Comment. in I. Prior. XXIX. pag. 117. nec non Instit. Log. cap. XI. §. 3. 4. 5. Add. Henricus Höpfner.

Höppfnerus Comment. in I. Prior. p. 194. 195. 196. nec non pag. 664. seqq. Assumunt autem hi syllogismi unius ad alterum, vel etiam ad reliqua comparationem, ac per *ὑπόθεσιν* asserunt, aliquid ita esse. Neque tamen putandum est, hos *κατὰ ποσότητα* Syllogismos ejusdem rationis cum illis esse, qui vulgò hypothetici aut conjuncti, in specie conditionales vocantur. Quamvis enim & hi conditionales Syllogismi aliquid supponere videantur, minoris tamen ut & conclusionis terminos in propositione majore comprehendunt; quod tamen Syllogismus *κατὰ ποσότητα* sive *κατὰ πρόσληψιν* non facit, quippe cujus Major propositio conclusionis terminos non æquè complectitur, neque etiam terminos minoris ex majore deponit, sed alterum aliunde assumit. Unde etiam Syllogismus *κατὰ πρόσληψιν* vocatur. Vid. Celebr. Dn. Andreas Hedio in Analyt. libr. I. Prior. p. 224. 225.

LX. Potissimum verò syllogismi *κατὰ ποσότητα* conclusiones rerum similitudines respiciunt, ac secundum illas per *ὑπόθεσιν* aliquid assumunt, quod est minus principale, ut secundum hoc illud ipsum, quod est *ἐξ ἀρχῆς*, inferant. Cujusmodi sunt hæ collectiones:

Qualis est Rex, tales quoque sunt cives regni.

Atqui Rex sinceriori atq; puriori religioni est additus.
E. & subditi regni sinceriori atque puriori religioni sunt additi.

Item: Qualis est arbor ad rivos aquarum, talis est justus.
Psalm. I. 3.

Atqui arbor ad rivos aquarum plantata lætissimè fructificat.
E. & justus lætissimè fructificat.

Item: Quod primitiis evenit, idem quoque reliquæ segeti eveniet.

Atqui primitiæ sunt excitatæ ad gloriã. I. Cor. XV. 20. 23.
E. Reliqua quoque seges ad gloriã excitabitur.

Item: Non est eadem potestas Regum & ministrorum Ecclesiæ.

Reges autem dominantur.

F

E. ministri

E. ministri Ecclesiæ non dominantur. Matth. XX. 25.
26. Marc. X. 42. 43. Luc. XX. 25. 26. I. Petr. V. 3.

LXI. Etiam si verò Syllogismi κατὰ ποσότητα rerum qualitates, inque his fundatas similitudines respiciant, ad eas tamen non ita sunt adstricti, quin & ad alias convenientiarum rationes, imò & analogias sese diffundant, sicuti & τῶν ποσότητων ambitu quodlibet accidentium genus comprehendi nonnulli Interpretum arbitrantur, ita ut qualitas & similitudo reliquis quoque categoriis accommodari quodammodo possint; utut comparationes secundum qualitates præcipuè in hoc genere instituantur. Hinc fit, ut comparationes secundum quantitatem, aut secundum relationes, imò & quasunque analogias, item ad τὸ ὅπου, & τὸ ὅταν, nec non τὸ ὡς longum institutæ Syllogismis κατὰ ποσότητα materiam suppeditent. Vid. Laurent. Valla libr. III. Dialect. Disp. cap. X. & ex eo Scheiblerus Oper. Log. part. IV. cap. X. §. 9. Add. Petrus Fonseca lib. VII. Instit. Dialect. cap. XXVII. ubi inter alia sic inquit: *Similia non tantum dicuntur ea, quorum eadem est qualitas, sed & ea omnia, quibus aut unum aliquid convenit, aut certe plura, quæ analogiæ proportionemve aliquam inter se habent.*

LXII. Exempla hujusmodi argumentationum possunt esse sequentia:

Quantus est Atlas, tantus quoque est Caucasus.

Atqui Atlas Apenninum superat quinquies.

E. & Caucasus Apenninum superabit quinquies.

Item: Ubi thesaurus vester est, ibi quoque cor vestrum est.
Matth. VI. 21.

Atqui thesaurus vester est in cœlis.

E. in cœlis quoque erit cor vestrum.

Item: Ubi est Christus, ibi & discipuli ejus sunt futuri. Joh.
XVII. 24.

Atqui Christus est in cœlo & statu beatitudinis.

E. Et discipuli Christi in cœlo & statu beatitudinis sunt futuri.

Item:

Item : Ubi cadaver est, ibi quoque sunt aquilæ. Matth. XXIV.
28. Luc. XVII. 37.

Atqui cadaver est in campo.

E. aquilæ sunt quoque in campo.

LXIII. Interdum accedit ratio majoris & minoris. Unde Monlorius in Paraphr. I. Prior. XXX. §. 14. p. 239. inquit: *Ex qualitate (αὐτῆς τοῦ βέλους) sunt ratiocinationes, quæ sumuntur à comparatione majoris, minoris, & paræ.* Conf. Paraphr. in I. Prior. XL. §. 11. p. 274. Sciendum autem est, per argumentationes à majori ad minus affirmativè, per argumentationes verò à minori ad majus negativè concludi. Vid. Höpfnerus Comment. in I. Prior. p. 665. 666. B. Schraderus Comment. de Usu Rhetor. Aristotel. libr II. Rhetor. cap. XXIII. §. 6. 7. p. 442. Clariff. Dn. Hedio l. c. p. 226. Exempla possunt esse hujusmodi :

Quæ ratio in extremo judicio erit cogitationum & dictorum, ea multò magis erit factorum ipsorum.

Sed cogitationum & dictorum in extremo judicio exactissima ratio est reddenda. Matth. XII. 36. 37. Rom. II. 15.

E. factorum multò magis exactissima ratio in futuro extremo judicio erit reddenda. Apoc. XX. 13. Conf. Jerem. XII. 5. Matth. VI. 26. 30. X. 29. 30. 31. XXV. 24. 25. Luc. XI. 11. 12. 13. Joh. XV. 20 Rom. II. 31.

Item : Quâ ratione servus se gerit in minimo, eâ quoque ratione se geret in maximo.

Sed servus nequam in minimo non est fidelis.

E. servus nequam multò minùs in maximo erit fidelis. Luc. XVI. 10. 11. 12. Conf. Malach. I. 8. Luc. XXIII. 31. I. Tim. III. 5. Rom. XI. 21. I. Petr. IV. 18. I. Joh. IV. 20.

LXIV. Pertinent huc quoque istæ collectiones :

Senes consiliò magis valent, quàm juvenes.

Atqui senes nonnunquam aberrant.

E. Juvenes multò magis aberrabunt.

Item: Melior est Respublica Spartanorum, quàm Thebanorum.
Atqui Respublica Spartanorum suos habet nāvos.

E. & Respublica Thebanorum suos habitura est nāvos.

Item: Rex Galliæ potentior est Imperatore Turcarum.

Sed Rex Galliæ non potest subjugare Germaniam.

E. Imperator Turcarum multò minùs Germaniam poterit subjugare.

LXV. In his similibusve argumentationibus aliquid sequitur, quia factâ hypotthesi, quòd aliquid ita sit, vel non sit, assumitur, quod actu est extra ea, quæ supponuntur, licet fortè virtute & potentiâ in illis contineatur. Et hâc sanè argumentandi ratione nonnunquam opus est. Cùm enim *non oporteat omnium rerum sive definitiones, sive demonstrationes querere, in multis sanè convenit τὸ ἀνάλογον σνορᾶν, rerum similitudines considerare.* IX. Metaph. VI. §. II. Quâ sanè ratione materiæ primæ & communis, quatenus in ordine ad formas, ad quas recipiendas *Ἐναμίη* habet, refertur, ratio per analogiam materiæ, quæ formis artificialibus substernitur, explicatur. Sunt enim res naturales & artificiales genere quòdam, & modò agendi similes, ut docet Philosophus II. Phys. II. §. 79. & *ars naturam imitari* dicitur. Hinc Philosophus I. Phys. VII. §. 69. inquit: *Ἡ δὲ ὑποκειμένη ὡς ἐπιπέδη μὲν ἀνάλογον.* *Natura autem ea, quæ subjicitur, (materia prima,) similitudine rationis sub scientiam cadit. Nam ut ad statnam as, aut ad lecticam lignum, aut ad aliquid aliud eorum, quæ formam habent, materies atque informe se se habet antè, quàm suscipiat formam: sic ad substantiam, & hoc aliquid, atque id, quod est, hæc sese habere videtur.*

LXVI. Dum autem dicimus, tali rerum comparatione, quæ syllogismis κατὰ ποιότητα materiam præbeat, nonnunquam esse opus, de eo quis posset dubitare: an hæc assumptio à vicio petitionis τὸ ἐν ἀρχῇ sit immunis? an verò hõc syllogismorum defectu II. Prior. XVI. nec non II. X. Top. XIII. & lib. de Elench. Sophist. cap. XIII. indicatò laboret? Et quidem hoc propterea, quia in omni argumentatione principia, &
ea, ex

ea, ex quibus aliquid infertur, debent esse notiora eò, quod infertur. At verò cum hinc assumuntur similia, unum non videtur notius esse alterò, cum *Similia* sint relata; relata autem sicuti sunt simul naturâ, ita & simul sunt cognitione, dum unò eorum cognitò & alterum cognoscitur. libr. Categor. VII. §. 17. Verùm enim verò quamvis non necessum sit omnia relata esse simul, sed unum prius esse possit alterò tam quoad esse, quam ratione cognitionis, uti vel ipse Aristoteles l. c. docet; non tamen insuper habenda est responsio Nicolai d' Orbellis Curs. Philos. Tractat. V. ubi agit de Loco à Simili, atque docet, quòd *Simile possit dupliciter capi: vel formaliter, pro relatione similitudinis: vel fundamentaliter. Primò modò unum simile non est notius alterò: quia Similia sunt relativa equiparantia. Secundò modò unum est notius in esse alicui subiecto, quàm aliud alteri: sicut notius est, rò risibile inesse homini, quàm rò hinnibile equo: & hòc modò sumitur locus à Simili, scilicet pro fundamento, quod denominatur à relatione similitudinis. Primò autem modò arguendo à Simili secundum relationem similitudinis est locus à relativis: ut, Socrates est similis Platoni, E. Plato similis est Socrati.*

LXVII. Ex dictis apparet, quænam sit ratio Syllogismorum κατὰ ποίησις, quippe in quibus factâ hypothesi assumitur, quod notius est, vel saltem esse potest. Quæ ipsa argumentandi ratio, quamvis non prorsus sit contemnenda, ut Fonseca l. c. sub finem cap. XVII. monet, cavendum tamen est, ne ipsa vitiosa evadat. Id verò i. fit, si excedatur ratio similitudinis, convenientiæ, comparisonis & analogiæ. Quò pactò vitiosa esset collectio, si quis ad Angelorum ministeria & cultum confugiens, ad eorum intercessionem, quæ sibi salutaria sunt, à Deo se impetraturum confidat: quandoquidem à Regibus per ministros ipsis proximos consequimur, quæ desideramus. Etenim hanc ratione Deus & Reges inter se non comparantur. Unde & ἀγγελοδυστολίας Apostolus Coloss. II. improbavit. Vid. Bellarminus libr. I. de Sanctior. Beati. Tom. II. cap. XX. §. *Ad tertium locum &c.* p. m. 299.

LXIX. 2. Vitiosa evadit argumentatio κατὰ ποιότητα non solum affirmans, sed & negans, quando in hypothesi assumpta sermo est de identitate aut convenientia communi, accommodatio autem fit ad convenientiam propriam ac individualem, aut vice versâ, quando assumitur hypothesi de convenientia singulari loquens, ea autem ad communem convenientiam accommodatur. Quò pacto has similesve argumentationes vitiosè concludere observavit Höpffnerus l.c. p. 669. 670.

Ubi ego sum, ibi & tu es.

At ego sum in loco me ambiente.

E. & tu es in loco me ambiente.

Item: *Ubi ego sum, ibi ibi tu non es.*

At ego sum in hoc museo.

E. tu non es in hoc museo.

Subest enim his ac similibus fallacia, quæ est παρὰ τὸ χῆμα ἡστέλειος. libr. de Elench. Soph. cap. IV. §. 9.

LXIX. 3. Evadet etiam Syllogismus κατὰ ποιότητα vitiosus, quando vel à majori sive eo, quod cum majore verisimilitudine est conjunctum, ad minus sive ad id, quod tantam non alit verisimilitudinem, affirmativè, vel contra à minori ad majus negativè collectio instituitur: quandoquidem tunc non potest non falsa assumi hypothesis. v. g.

Qualis fuit Deus erga Judæos à fide deficientes, talis etiam erit erga eos, qui è gentibus ad Christum conversi fuerint, si à fide deficient.

Sed Judæis toties peccantibus pepercit.

E. vel multò magis hominibus ex gentilismo conversis parceret, si à fide defecerint.

Vitium verò in eo est, quòd debitò modò hypothesis in comparatione Judæorum & gentilium non fuerit assumpta, cùm potius comparationem ita instituat Apostolus: *Deus naturalibus ramis (Judæis) non pepercit, quibus tamen parceret iri vero magis erat simile; multò minus igitur parceret insitiis, è gentibus ad Christum conversis, si à fide defecerint. Rom. XI. 21.* Pariter vitiosa collectio ob falsam hypothesin assumptam fuerit, si quis ita fuerit argumentatus: Qua-

Qualis Deus Pater fuit erga proprium filium , talis quo-
que erga homines est futurus.

Sed proprium filium confecit & contrivit, nec ei pepercit.

E. & homines conficiet ac conteret , nec iis parceret.

Etenim assumpta hypothesis est falsa atque Apostoli effato con-
traria , qui Rom. II. 32. ita docet: *Qui proprio & unigenito fi-
lio non pepercit , sed pro nobis omnibus tradidit eum , quomodo non
etiam cum eo omnia nobis gratificabitur?*

LXX. Quænam itaque circa Syllogismum κατὰ ποιό-
τητα sint observanda , hęc pactò est indicatum. Ejus verò
indolem si penitiùs , comparatione etiam ad reliqua Syllogi-
smorum ἐξ ὑποθέσεως concludentium genera factâ , inspiciamus,
deprehendimus, eundem de λόγῳ Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως mi-
nus , quàm Syllogismum κατὰ τὸ ἀδύνατον , vel Syllogismum
περὶ τὸ μεταλαμβάνομενον , participare : Cum enim hi non
immediatè τὸ ἐξ ἀρχῆς , sed talem potiùs conclusionem, quæ
ad principalem quæstionem per modum ὑποθέσεως sese habe-
at, inferant, iste contra id ipsum, quod principaliter in quæ-
stione est, infert ac concludit. Ac per consequens cùm cir-
ca reliqua genera quæstionis principalis conclusio pendeat à
Syllogismo extra eandem formato , Syllogismus κατὰ ποιότητα
hypothesin , quâ nititur , non extra se , sed potiùs in se ipso,
non in alia aliunde confirmata conclusione , sed potiùs in
alterutra præmissarum habet. Præcipua autem hypothesis
est illud ipsum principium, quod rerum vel convenientiam,
vel ad se invicem habitudinem exhibet. Et cùm reliqui Syl-
logismi ἐξ ὑποθέσεως principalem conclusionem δεικνύσας non in-
ferant, id tamen facit Syllogismus, quem κατὰ ποιότητα voca-
vimus, qui Syllogismis ἐξ ὑποθέσεως accensetur, quòd locò
alterius præmissæ non quamlibet ὑπόθεσιν , sed eam, quæ re-
rum similitudine , convenientiâ , analogiâ , aut ad se
invicem habitudine nititur , assumat. Quòd si autem con-
tingat, περίσπλιον , quæ præcipuam ὑπόθεσιν continet, vel non
esse perspicuam , vel formæ Syllogismorum ratione verbo-
rum non aded esse accommodatam, vocum mutatio ita est in-
stituenda, ut tamen sensus idem maneat, nec varietur.

LXXI.

LXXI. Sufficere hæc nobis possunt de Syllogismo κατὰ ποσότητα, de quo pauca admodum attigit Aristoteles, imò præter solam nominis mentionem vix quicquam de eodem reliquit. Id quod procul dubio inde fuit factum, quòd is non æquè scientiam ac certam cognitionem, quàm reliqui Syllogismi ἐπιπορεύσας, respiciat, qui non solum ad τὴν δόξαν, verùm etiā ad τὴν ἐπιστήμην conducunt. Unde adeò rectè Clariss. Dn. Hedio in Analytica libr. I. Prior. cap. III. pag. 227. inquit: *Iste syllogismus hypotheticus, qui secundum qualitatem vocatur, usum ferè in Dialecticis solum, in demonstrando verò aut planè nullum, aut perexiguum habet, ut ea propter etiam Aristoteles in libris Analyticorum nihil de hoc Syllogismo præter solam nominis mentionem adducat.*

LXXII. Eòdem tendunt Henrici Höpffneri verba Comment. in libr. I. Prior. Anal. cap. XXIII. p. 196. 197. ubi sic loquitur: *Nihil de his Syllogismis habet Aristoteles, præter solam nominis mentionem. Nempe si causam divinare licet, potius eorum usus Topicus est, quàm ut utrique Logica Speciei (h. e. Analyticæ scientiæ, & Dialecticæ facultati) conveniat. Reliqui autem duo hypothetici, syllogismus videlicet διὰ τὸ ἀδύνατον, nec non κατὰ μὲν ἄλλω τινὶ concludentes, etiam in Analytica suum locum habent, quemadmodum probationis per absurdum ex cap. XI. libr. I. Poster. §. 2. 3. transumptorum autem, & ex pacto concessorum syllogismorum usus Analyticus ex iisdem posterioribus Analyticis haberi potest. Si enim propria affectionis subjectum κατὰ τὸν nomine careat, tunc etiam est hæc postulatione viendum, ut si de una quadam specie sit demonstratum, pro demonstrato habeatur totum genus; cùm πρῶτον κατὰ τὸν in quibusdam aliter demonstrari nequeat. Alioquin in Topicis Disputationibus crebrò occurrunt & hi syllogismi, ubi probè cavendum, ne sophisticè species transsumatur. Nos in allatis acquiescimus, cùm indicasse nobis sufficiat, non unius rationis esse organa illa, quibus in erucanda cognitione, ad quam contendimus, sit utendum, atque hominem tantò esse perfectiorem, quantò rectius & expeditius iisdem uti valuerit.*

2 (0) 2

AB 146 886 (1)

AB 146 886 (1)

ULB Halle 3
004 055 802

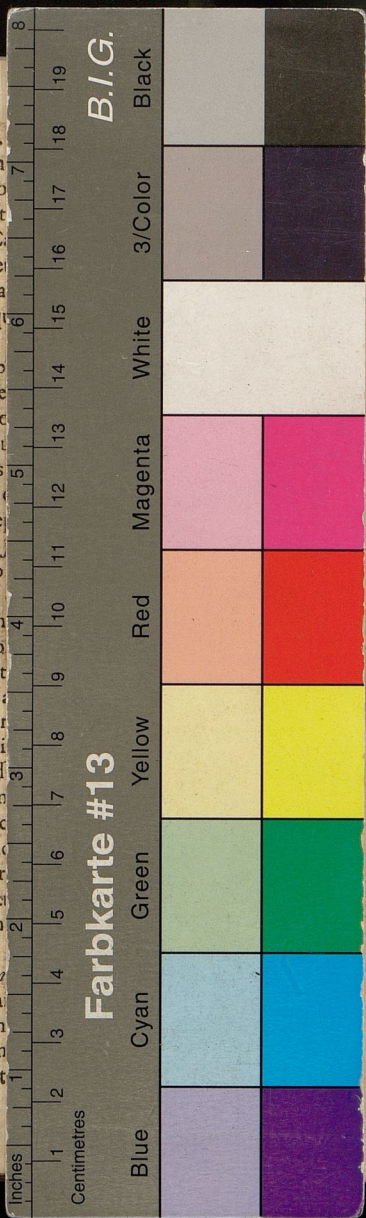
4

Sto. D. 17

Rehov
VD 17

DISSERTATIO PHILOSOPHICA 16
DE
SYLLOGISMIS
KATA METAPHYSIN,
NEC NON
KATA POIOTHTA,

QUAM

D. O. M. A.
IN ILLUSTRIS ACADEMIA JULIA

PRÆSIDE

**JOHAN. BARTHOLDO
NIEMEIERO,**

SS. Theologiæ D. Ejusdemque, nec non Primæ
Philosophiæ ac Logices Professore Publico Ordini-
nariò, Facultatis Philosophicæ
Seniore,

AD D. XXXI. MARTII MDCCC.

IN JUVLEO MAJORI
publico Eruditorum examini submittes

ADOLPH. GEORGIUS Meinemann/
Brunsvicensis.

—(o)—

HELMESTADII,

Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMII, Acad. Typogr.